

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická Fakulta

Bakalárska Práca

**Hviezda, ktorá nehrá podľa pravidiel:
Aubrey Plaza a problematika type-castingu**

Šimon Michalka

Katedra divadelných a filmových štúdií

Vedúci Práce: Mgr. Milan Hain, Ph.D.

Študijný program: Filmová studia (major), Anglická Filologie (minor)

Olomouc 2023

Týmto prehlasujem, že som bakalársku prácu na tému Aubrey Plaza a problematika type-castingu vypracoval samostatne s použitím prameňov a literatúry uvedenej v práci. Ďalej vyhlasujem, že táto bakalárska práca nebola použitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

Dátum:

.....

Podpis

Rád by som sa chcel touto cestou poďakovať Mgr. Milanovi Hainovi, PhD. za jeho cenné rady, pripomienky a predovšetkým za jeho trpezlivosť a ochotu pri vedení mojej bakalárskej práce. Veľká vďaka patrí aj моjím rodičom za ich motiváciu a podporu.

Obsah

Úvod.....	5
Teoreticko-metodologická časť	8
1. Vyhodnotenie literatúry a prameňov	8
1.1. Literatúra	8
1.2. Pramene	10
2. Metodológia	11
2.1. Star Studies	11
2.2. Type-casting	12
2.3. Hviezdny obraz	13
2.4. Hviezdnosť	14
2.5. Konštrukcia filmovej postavy	15
Analytická časť	20
3. Aubrey Plaza a Type-casting	20
4. Vplyv type-castingu na podoby hviezdneho obrazu Aubrey Plaza	25
4.1. Televízna a filmová hviezda	25
4.2. Flexibilná hviezdnosť (mainstream vs. prestíž)	26
4.3. Komedialna herečka vs. všestranná herečka	28
5. Analýza filmových postáv	31
5.1. Ingrid goes West	32
Ingrid	33
5.2. Black Bear	40
Allison	41
5.3. Emily the Criminal	48
Emily	49
Záver	56
Zoznam prameňov a literatúry:	59
Literatúra:	59
Pramene:	59
Zoznam obrázkov:	66
Prílohy:	67
Zoznam citovaných filmov a seriálov:	67

Úvod

Meno Aubrey Plaza v našich končinách zarezonuje len málokomu, no v USA už predstavuje určitý pojem. Mnohým Američanom sa pri ňom vybaví herečka, ktorá na seba upútava pozornosť nielen filmovými alebo seriálovými úlohami, ale i jej veľmi spontánnym a výstredným vystupovaním v rôznych talk-show, ktoré spestruje svojim jedinečným sarkastickým humorom, zábavnými historkami alebo nepredvídateľným správaním. O jej popularite svedčí aj fakt, že bola vo verejnom hlasovaní vyhlásená za najznámejšiu osobnosť štátu Delaware, kde porazila mená ako Joe Biden či Henry Heimlich.¹ V mojom prípade som ako mnohí ďalší herečku objavil prostredníctvom mockumentárneho seriálu *Parks and Recreation (Odbor mestskej zelene, 2009-2015)*, ktorý som prvýkrát videl v roku 2019. V ňom stvárnila teraz už ikonickú postavu stážistky April Ludgate, ktorú si väčšina ľudí spája s jej apatiou a suchým humorom. Po dopozieraní seriálu ma herečka zaujala natoľko, že som sa rozhodol preskúmať ďalšie filmové či seriálové úlohy, v ktorých sa objavila.

Čo ma na jej filmografii upútalo, bolo, ako sa typy úloh v jej novších projektoch výrazne odlišujú od tých, ktoré stvárnila v začiatkoch svojej kariéry. Keď bol v roku 2020 uvedený film *Black Bear (Čierny medveď, 2020)*, v ktorom sa Plaza zhostila dvoj-úlohy, jej výkon ma utvrdil v tom, že predstavuje versatilnú herečku, schopnú stvárniť široké spektrum postáv pohybujúcich sa naprieč celou škálou filmových žánrov. Z toho dôvodu ma prekvapilo, že väčšinu jej filmografie tvoria komédie, a v drámach alebo thrilleroch sa objavuje v omnoho menšej miere.

Námet na túto bakalársku prácu vznikol po zhliadnutí jedného z rozhovorov, v ktorom herečka otvorene hovorila o problematike type-castingu a jeho vplyvu na jej kariéru. „Keď hráte sedem rokov v televíznom seriáli a je to prvá vec, v ktorej vás ľudia vidia... neobviňujem nikoho, kto si ma s tou postavou stotožní a predpokladá, že je to to jediné, čo dokážem robiť. Vnímam to ako zábavnú výzvu ľudí prekvapiť... chcem robiť veci, ktoré by odo mňa nikto neočakával.“² K tejto téme sa vrátila hneď niekoľkokrát, naposledy pri diskusnom paneli zameranom na jeden z jej najnovších filmov *Emily the Criminal (2022)*. „Nevadí mi, že som obsadzovaná do určitého typu úloh, pretože mám pocit, že som mala

¹ GUGLIELMI, Jodi. „Aubrey Plaza Trolled Joe Biden on Twitter After Being Named Delaware's Most Famous Person.“ *People* (online). Dotdash Meredith. 3.5. 2018 (vid. 1.1. 2023). Dostupné z: <https://people.com/movies/aubrey-plaza-beat-joe-biden-as-delawares-most-famous-person/>.

² The Off Camera show. „Aubrey Plaza was Typecast as Grumpy Cat.“ *YouTube* (online). 3.3. 2021 (vid. 20.2. 2022). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=PE-jQ22jLx4>.

šťastie, keď som bola obsadená do seriálu *Parks and Recreation*. Bola to jedna z mojich prvých veľkých úloh, a s touto postavou som veľmi spätá. Počas môjho pôsobenia v seriáli boli roky, kedy mi ponúkali len takéto úlohy, a to sa jednoducho stáva. Keď niečo urobíte, ľudia na to zareagujú a chcú vás to vidieť hrať znova, znova a znova. Preto si myslím, že musíte byť naozaj aktívni a ak chcete zmeniť naratív, ktorý je o vás vedený.“³ Tieto tvrdenia ma doviedli k tomu, aby sa práca prioritne zamerala na detailný rozbor herečkinej kariéry vo vzťahu k spomínanej problematike.

Cieľom tejto bakalárskej práce je analyzovať komplexný vzťah Aubrey Plaza k type-castingu. Mojmím zámerom je odhaliť odpoveď na otázku, do akej miery type-casting ovplyvnil jej fungovanie v show-biznise. V prípade potvrdenia jeho výrazného dopadu je následne nutné rozobrať, či môže byť vnímaný ako pomerne negatívny faktor, ktorý mal na jej kariéru nepriaznivé účinky, alebo naopak so sebou priniesol aj nečakané pozitívne aspekty, ktoré s ním nebývajú veľmi asociované. V snahe čo najpresnejšie zodpovedať každú časť výskumnej otázky je nutné k danej tematike pristupovať čo najobjektívnejšie (zohľadniť všetky možné kladné aj záporné stránky), nevnímať ju čisto ako čiernobielu. Ďalej v práci sledujem, ako k tomuto všetkému pristupovala Plaza samotná a či bola schopná ovplyvniť, alebo redefinovať naratív, ktorý bol voči nej vo vzťahu k type-castingu vedený.

Vo svojej práci čerpám prioritne zo štúdií a konceptov od Richarda Dyera⁴ a Paula McDonalda.⁵ Obaja teoretici sa podrobne venujú témam spojených so star studies. Sústreďujú sa na otázky súvisiace s filmovými hviezdami a definujú pojmy ako hviezdnosť, hviezdny obraz alebo type-casting, ktorých rozbor tvorí podstatnú časť mojej práce. Dyer navyše dopĺňa spomenutú tematiku o konštrukciu filmových postáv. Tie analyzuje pomocou desiatich znakov, ktoré ich podľa neho utvárajú. Tieto koncepty bližšie predstavím v metodologickej časti, v ktorej podrobne vysvetľujem ich význam, využitie a spôsob, akým s nimi pracujem v analytickej časti práce.

Analytická časť práce je tvorená z troch vzájomne prepojených sekcií (kariéra a type-casting, hviezdny obraz, konštrukcia postavy). Za prvé sa zameriavam na kariéru Aubrey

³ BERGESON, Samantha. „Aubrey Plaza Used to Be ‘Bitter’ About Typecasting — Now, It Fuels Her Post-‘Parks and Rec’ Career.” *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 15.8. 2022 (vid. 30. 12. 2022). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2022/08/aubrey-plaza-parks-and-recreation-typecasting-emily-the-criminal-1234751349/>.

⁴ DYER, Richard. *Stars*. New ed. London: British Film Institute, 1998. ISBN: 08-517-0643 - 6.

⁵ MCDONALD, Paul. *Hollywood Stardom*. Malden: Wiley-Blackwell, 2013. ISBN: 978-1-4051-7983-6.

Plaza a na to, akým spôsobom bola ovplyvnená type-castingom, následne rozoberám jej herectvo a hviezdny obraz a ich vývoj v rámci jej doterajšej kariéry. Cieľom je ukázať osciláciu medzi kladmi a záporni type-castingu. Na záver sa venujem konštrukcií trojice postáv (Ingrid Thorburn, Allison a Emily Benetto) z filmov *Ingrid Goes West* (Ingrid mieri na západ – 2017), *Black Bear*, *Emily the Criminal*, na ktorých má byť tento herecký prerod súvisiaci s type-castingom ilustrovaný. Tieto úlohy som vybral z toho dôvodu, že Plaza sa na nich podieľala ako producentka a zároveň v nich stvárnila hlavnú úlohu. Keďže vo všetkých prípadoch na seba berie rolu producentky, je schopná sa dostať k úlohám, ktoré by jej bežne neboli ponúkané. Tieto postavy analyzujem s využitím metódy Richarda Dyera a zisťujem, ako na tento prerod reagovali kritici a verejnosť. Ešte je dôležité podotknúť, že pri analýze postáv ako aj pri rozbere hereckého obrazu zohľadňujem i mimofilmový diskurz v podobe: propagácie, publicistiky, reakcie publika a kritikov. Ten vnímam ako ukazovateľ toho, akým spôsobom boli konkrétne filmy a postavy propagované, aký o sebe utvárali naratív (napríklad prostredníctvom rozhovorov s tvorcami a hercami). Na základe následného komerčného úspechu/neúspechu a spôsobu, akým bol film prijatý, som schopný reflektovať a objektívne zhodnotiť, či sa herečke podarilo prostredníctvom týchto troch postáv úspešne pretvoriť svoj hviezdny obraz.

Teoreticko-metodologická časť

1. Vyhodnotenie literatúry a prameňov

Táto kapitola je zameraná na vyhodnotenie literatúry a prameňov, ktoré v práci použijem.

1.1.Literatúra

Vzhľadom k tomu, že stredobodom tejto práce je herečka Aubrey Plaza, ktorá je na filmovej a televíznej scéne pomerne novou tvárou, zodpovedá tomu aj počet odbornej literatúry alebo akademických článkov, ktoré sa venujú priamo jej a filmom či seriálom, v ktorých sa objavila. V českom ako aj v slovenskom prostredí sa z toho dôvodu nevyskytujú žiadne odborné práce a články pojednávajúce o herečke a jej projektoch.

Touto problematikou sa rovnako nezaoberajú ani zahraničné zdroje. Dôvodom nedostatku materiálu je už spomenuté kratšie pôsobenie herečky vo filmovom priemysle, ako aj fakt, že väčšina filmov, v ktorých sa objavila by sa dala zaradiť do nízkorozpočtových nezávislých produkcií. Jedná sa o druh filmov, ktorým nie je venovaná až taká veľká miera akademickej pozornosti.

Z uvedených dôvodov sú literárne zdroje pre túto prácu publikácie, ktoré skúmajú problematiku zo širšieho hľadiska. Ďalej využívam prípadové štúdie zamerané na iných hercov a herečky, ktorých vývoj kariéry a budovanie hviezdneho obrazu zdieľajú podobné znaky s kariérou Aubrey Plaza. Na konkrétnejšie informácie o herečke využívam internetové pramene, ktoré sa vzťahujú priamo k nej.

Za jeden z hlavných literárnych zdrojov pre túto prácu považujem knihu *Stars* od Richarda Dyer. Tú využívam prioritne na konštrukciu trojice postáv, ktoré vo svojej práci analyzujem. Cieľom je na nich ilustrovať herečkin odklon od komediálnosti a vyzdvihnúť ich dramatické aspekty. Aby som daný efekt dosiahol, čerpám z desiatich znakov, ktoré podľa Dyeru postavu utvárajú a tie následne dopĺňam o mimofilmový diskurz. Napriek tomu, že kniha prvýkrát vyšla v roku 1979 nachádzam v nej stále aktuálne pojmy a koncepty, ktoré sú aplikovateľné až do súčasnosti. Napríklad sa inšpirujem Dyereovou teóriou „Star vs. Character.“ Na jej základoch napríklad upozorňujem na podobnosti komediálnych postáv s mediálnou personou, ktorou sa Plaza prezentuje na verejnosti. Koncept „Star as a Type“

využívam pri rozbere problematiky type-castingu a toho, ako sa herečka snaží vymaniť z jedného typu úlohy a vytvoriť si ťažko zaškatul'kovaný všestranný imidž. Na záver by som chcel podotknúť, že od vydania *Stars* sa problematika, ktorú dielo rozoberá rozvinula. 21. storočie výrazne ovplyvnil príchod internetu a sociálnych sietí či streamovacích služieb, ktoré táto kniha nemala šancu zohľadniť, a preto ju dopĺňam o novšie prístupy filmových teoretikov a teoretičiek.

Pre knihu *Hollywood Stardom*, ktorej autorom je Paul McDonald nachádzam využitie v otázkach vývoja hereckej kariéry a predstavení konceptov ako hvieznosť alebo hviezdny obraz. Ten v práci podrobne analyzujem a snažím sa ho komplexne rozobrať a rozčleňujem ho do viacerých podkategórií. Podľa môjho názoru prešiel a stále prechádza zásadným vývojom a je nemožné ho jednoznačne definovať. Mc Donald vytvára originálny a inovatívny spôsob analýzy, v ktorom je obraz hviezdy "star image," nahradený hviezdou značkou "star brand."⁶ Prepája analýzu žánru, naratívu, hercov a rôznych diskurzov s aspektmi marketingu a ekonomickej stránky filmového trhu. Pre lepšiu prehľadnosť som sa rozhodol pojem hviezdny obraz ponechať a nenahradiť ho hviezdou značkou. Mc Donaldom sa inšpirujem až pri jeho rozčlenení do troch kategórií, na základe typu média (film/televízia), komerčnosti a žánru. Rozdeleniu je venovaná samostatná kapitola v analytickej časti práce.

Štúdia s názvom *Typecasting* od autorky Pamelu Robertson Wojcik predsavuje obsiahlejší akademický článok zameraný výhradne na problematiku type-castingu. Toto dielo ponúka veľmi komplexný pohľad na príslušnú tému, na ktorú nahliada z viacerých aspektov filmového priemyslu a berie do úvahy negatívne aj pozitívne stránky, ktoré type-casting prináša. Štúdia mi v práci poslúži k tomu, aby som čo najjasnejšie tento pojem definoval a následne mohol skúmať jeho efekt na kariéru herečky a to, akým spôsobom bol vo vzťahu k type-castingu utváraný jej hviezdny obraz.

Publikácia *A Companion to American Indie Film* od Geoffa Kinga rozoberá americký nezávislý filmový sektor, vďaka čomu je pre moju prácu veľmi prínosná. *Ingrid mieri na západ* (Ingrid Goes West - 2017), *Čierny medveď* (Black Bear – 2020) a *Emily the Criminal* (2022) sú americké nezávislé filmy. Rovnako aj herečka je s týmto typom projektov neoddeliteľne spojená. Kingov prístup v tomto diele spočíva v tom, že ilustruje pojmy ako „indie acting“ (herectvo v nezávislom sektore) alebo „stardom“ (hvieznosť) s využitím prípadových štúdií filmových teoretikov. Za relevantné pre moju prácu považujem hlavne tie

⁶ MCDONALD, Paul. *Hollywood Stardom*.

o hercoch ako John Cusack a Giancarlo Esposito. Sú to umelci, ktorí pracujú naprieč médiami ako film a televízia, utvárajú si svoj imidž pôsobením v komerčných aj nezávislých projektoch a zároveň rozšírili svoje pole pôsobnosti z čisto hereckej kariéry aj na producentov.⁷ Nachádzam tu výrazné paralely s kariérou Aubrey Plaza. Herečka a režisérka Greta Gerwig s ňou naopak zdieľa podobnosti s ohľadom k ich adaptabilite. Prípadová štúdia zameraná na ňu skúma jej schopnosť pohybovať sa naprieč rôznymi módmi produkcie od nízkorozpočtových nezávislých filmov po komerčne orientované s mnohonásobne vyšším rozpočtom.⁸ Vzťahnutie spomínaných štúdií priamo k herečke mi napomohlo utvoriť si o jej kariére ucelenejší obraz.

1.2.Pramene

Trojicu základných prameňov pre moju prácu tvoria filmy: *Ingrid goes West*, *Black Bear* a *Emily the Criminal*. Vo všetkých troch prípadoch využívam verzie filmov dostupné na streamovacích platformách Netflix a HBO Max.

Ďalšou formou prameňov sú tie mediálne z internetu v podobe článkov o Aubrey Plaza, rozhovorov s ňou alebo recenzií na filmy z prestížnych magazínov ako: IndieWire, Hollywood Reporter, New York Times, Washington Post, Variety, Chicago Tribune či Guardian... Tieto pramene považujem za dôležitý zdroj informácií pre analytickú časť práce. Využívam ich na konštrukciu hereckiného hviezdneho obrazu, na definovanie jej vzťahu voči type-castingu, zároveň slúžia aj ako obraz toho, ako sa postupom času transformuje jej hviezdnosť a hviezdny obraz a ako na to reaguje odborná aj laická verejnosť. Práca rovnako využíva údaje o diváckej a kritickej recepcii filmov. Sú prevzaté z internetových portálov ako Rotten Tomatoes, Metacritic, IMDB, Letterboxd a ČSFD. Mnohé z týchto prameňov zohrávajú dôležitú úlohu pri analýze filmovej postavy. Vypovedajú o predošlej znalosti publika, naplnení/nenaplnení diváckych očakávaní a následnom prijatí/neprijatí filmu.

⁷ KING, Geoff. *A companion to American indie film*. Malden: Wiley-Blackwell, 2017. ISBN: 9781118758014.

⁸ KING, Geoff. *A companion to American indie film*.

2. Metodológia

Cieľom tejto kapitoly je oboznámiť čitateľa s metodológiou a s kľúčovými pojmami, ktoré v práci aplikujem a rozoberám. Čerpám prioritne z prístupov Richarda Dyera a Paula McDonalada, ktorí sa venujú problematike star studies, analýze postáv, hviezdneho obrazu či aktérstvu pri jeho pretváraní. Vyššie uvedené pojmy sú vzájomne prepojené skrz problematiku type-castingu.

2.1. Star Studies

Na celú problematiku práce nahliadam skrz optiku Star Studies – Štúdiá o filmových hviezdach. Podľa Dyera vychádzajú z dvoch pomerne odlišných smerov, ktoré sa dajú zovšeobecniť na sociologický a semiotický. Zo sociologického hľadiska hviezdy vnímame ako spoločenský fenomén a produkt filmového priemyslu. Pri tomto prístupe sú signifikantnejšie ako film, ktorý je dôležitý len preto, že sa v ňom objavujú. Naopak zo semiotického pohľadu hviezdy reprezentujú filmový znak a v porovnaní s filmom sú druhoradé.⁹ Dyer volí univerzálny prístup, v ktorom zohľadňuje oba smery. Tvrdí, že semiotický aj sociologický prístup sa vzájomne prepájajú a dopĺňajú. Hviezdy pre neho nepredstavujú reálnych ľudí, ale výtvor konštruovaný pomocou mediálnych textov. Zo sociologického hľadiska ich autor označuje za spoločenský fenomén utváraný filmovou produkciou a konzumáciou. Zároveň si kladie otázku, aká je ich úloha v spoločnosti. Na základe Dyera skúmam Aubrey Plaza prepojením sociologického a semiotického prístupu, výsledkom čoho sa hviezda stáva určitým „obrazom.“

Aplikovaním tohto prístupu sa snažím zodpovedať jeho otázku, čo v sebe zhmotňujú hviezdny obraz a hviezda samotná, keďže z čisto semiotického hľadiska Dyer vníma hviezdu ako „znak“. Film v tomto prípade zosobňuje text zložený z množstva znakov a jeden z nich tvoria hviezdy. Hlavná otázka v tomto prípade spočíva v tom, aký je ich vzťah k ostatným znakom, ktoré film utvárajú¹⁰ a ako ostatné zložky filmu utvárajú postavy, ktoré hviezdy vo filme stvárajú. Ako som už v úvode spomínal, vo svojej práci kladiem dôraz aj na mimofilmový diskurz. Ten je s problematikou Star studies a filmového média spätý skrze fakt, že film ako aj filmové postavy vedia reflektovať spoločnosť aj dobu svojho vzniku.

⁹ DYER, Richard. *Stars*.

¹⁰ DYER, Richard. *Stars*.

Z toho dôvodu sa pri skúmaní zohľadňujú spoločenské, kultúrne, ideologické a politické aspekty prostredia, v ktorom žili alebo žijú.

2.2. Type-casting

Type-casting je fenomén, pri ktorom sú herec/herečka spájaní len s veľmi konkrétnym typom postáv, ktoré zdieľajú podobné povahové či vzhľadové rysy.¹¹ Vo filmovom aj televíznom priemysle type-casting predstavuje pomerne bežný problém, ktorému čelí veľké množstvo hviezd. Jeho riziko spočíva v tom, že vie mať negatívny efekt na hereckú kariéru. Dochádza k tomu v prípade, ak je nejaký umelec stotožňovaný s jedným typom postavy do takej miery, že nedostáva ponuky na iné úlohy.¹² „Často spôsobuje narušenie hereckého imidžu z dôvodu, že kritici aj diváci majú určitú tendenciu odsudzovať hercov a herečky, ktorí sa objavujú len v jednom type úloh. Divák vtedy môže byť vedený k mylnému úsudku, že herec alebo herečka nemajú dostatok talentu, aby zahrli niečo iné.“¹³ Rád by som ale podotkol, že type-casting nemusí predstavovať čisto negatívny faktor. Čo pre niektorých značí komplikáciu, pre iných znamená istotu a stabilitu. Napríklad pre tých, ktorí nemajú široký herecký rozsah alebo im vyhovuje držať sa už overenej hereckej polohy, ktorá sa ukázala byť úspešná. Ak sa herec/herečka objaví v type úlohy, ktorá u divákov pozitívne zarezonuje, je tu veľká pravdepodobnosť, že niekto iný bude chcieť tento úspech zopakovať a hercovi/herečke bude opätovne ponúknutá možnosť stvárniť podobný typ postavy.¹⁴ Zároveň je type-casting niečo, čo sa z filmového priemyslu len tak nevytratí. Dôvodom je, že tento biznis, a najmä hviezdny systém sa opierajú o rozpoznateľnosť hviezd, na ktoré sa často nahliada ako na produkt. A ak je po ňom dopyt, priemysel sa ho pokúša zreplikovať.¹⁵

Type-casting predstavuje komplexný pojem, ktorý je v hereckej komunite spájaný častejšie s negatívnymi konotáciami a je chápaný ako problém. V prapodstate však jeho efekt na kariéru vie byť veľmi individuálny. Predchádzajúci odstavec poskytuje jeho stručnú a univerzálnu definíciu, ktorú následne v analytickej časti využívam na rozbor danej problematiky priamo vo vzťahu k Aubrey Plaza. Jej hviezdny obraz v priebehu kariéry prešiel viditeľným vývojom, kvôli snahe vymaniť sa z tendencie byť obsadzovaná do „typovo

¹¹ WOJCIK, Pamela Robertson. "Typecasting." *Criticism*, vol. 45, no. 2, 2003, str. 223–49. *JSTOR*. <http://www.jstor.org/stable/23126345>.

¹² WOJCIK, Pamela Robertson. "Typecasting."

¹³ Taktiež. 223.

¹⁴ Taktiež.

¹⁵ Taktiež.

rovnakých úloh.“ Pretože sú s type-castingom neoddeliteľne spojené hlavne negatívne asociácie snažím sa poskytnúť čo najobjektívnejší rozbor, v ktorom skúmam, do akej miery a v akom zmysle tento jav ovplyvnil jej hviezdne fungovanie. Mojm cieľom nie je len zohľadniť všetky negatíva, rovnako sa pokúšam nájsť možné pozitíva, v prípade ak nejaké prináša. V súčasnosti už mnohé zdroje upozorňujú na herecké kvality Plaza a vyzdvihujú jej všestrannosť. Ako príklad mi v tomto prípade slúži článok od The New York Times s názvom „*The Reinvention of Aubrey Plaza*,“ kde hneď úvodný perex na tento vývoj poukazuje. „Herečka, známa pre svoju komediálnu úlohou v seriáli *"Parks and Recreation"*, vnáša do svojej dramatickej úlohy v thrilleri *"Emily the Criminal"* nové nuansy.“¹⁶. Perex pracuje s dvoma opozitnými typmi hviezdnosti, a to komediálnou a dramatickou. Naznačuje, že minulosť Plaza je so žánrom komédie úzko spojená, no zároveň tento fakt stavia do kontrastu so súčasnou informáciou o jej novej dramatickej úlohe. Toto pnutie je možné odpozorovať v priebehu značnej časti jej kariéry. Mojm cieľom je rozobrať tento herecký prerod od komediálnych úloh spájaných s type-castingom k tým dramatickým a zodpovedať, aký efekt mala táto premena hviezdnosti na jej kariéru.

2.3. Hviezdny obraz

Od type-castingu sa odvíja aj hviezdny obraz/„star image.“ Hviezdny obraz nepredstavuje len vizuálny prvok, ale je to komplexný súbor vizuálnych, verbálnych, sluchových prvkov – spojenie všetkých aspektov, ktoré hviezda prezentuje na verejnosti (person + image).¹⁷

Hviezdny obraz herečky v práci konštruujem pomocou metódy Richarda Dyera, ktorý k tomu využíva viacero mediálnych textov. Rozdeľuje ich do zoskupení: „propagácia, publicita, filmy, kritika a komentár.“¹⁸ Keďže ide o nie úplne aktuálnu štúdiu, dopĺňam ju o ďalšiu skupinu: sociálne siete, ktoré autor v čase vydania nemal možnosť reflektovať. Tie môžeme v súčasnosti považovať za jeden z najkľúčovjších mediálnych textov, ktoré hviezdny obraz utvárajú. Aubrey Plaza je herečka s jedinečnou a dobre zapamätateľnou osobnosťou a spôsob, akým sa verejne prezentuje, prispieva k tvorbe jej hviezdneho obrazu. Rovnako ho ovplyvňuje, v akých typoch projektov sa objavuje a aké úlohy vo filmoch

¹⁶ CRUMP, Andrew. „The Reinvention of Aubrey Plaza.“ *The New York Times* (online). The New York Times Company. 18.8. 2022 (vid. 20.2. 2023). Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/08/18/movies/aubrey-plaza-emily-the-criminal.html>.

¹⁷ DYER, Richard. *Stars*.

¹⁸ Taktiež. 60.

a seriáloch stvárňuje. Na základe všetkých týchto aspektov kariéry následne vyvám jej špecifický hviezdny obraz.

2.4. Hviezdnosť

Hviezdnosť predstavuje kultúrny a komerčný¹⁹, spoločenský fenomén označujúci elitu (najslávnejších) ľudí z rôznych oblastí života ako napr. film, televízia, hudba, šport.²⁰

Prvá dvojica dôležitých pojmov, s ktorými pracujem sú televízna a filmová hviezdnosť. Ich relevancia pre mňa spočíva v tom, že Aubrey Plaza herecky súčasne pôsobí v oboch médiách, preto skúmam, či obe rovnocenne utvárajú jej hviezdny obraz. Televízia bola a do určitej miery stále je vnímaná ako sekundárne médium v porovnaní s filmom, ktorý prinášal väčšiu prestíž. Rovnako sa nahliadalo aj na osobnosti fungujúce v televíznej sfére. S vývojom oboch médií si ale treba povšimnúť, že sa táto pomyslená hranica vytráca. Akýsi most medzi nimi predstavujú streamovacie služby (Netflix, HBO, Disney...), ktoré ponúkajú filmový aj seriálový obsah schopný konkurovať filmom dominantných Hollywoodských štúdií uvádzaných v kinách. Dokonca aj jedny z najprestížnejších ocenení ako Zlaté Glóby, SAG Awards alebo Critics Choice Awards udeľujú svoje víťazné sošky filmom aj seriálom. Vzostupom popularity streamovacích služieb mizne i hranica medzi filmovou a televíznou hviezdnosťou. Mnohé osobnosti, ktoré boli donedávna spájané prakticky výlučne s médium filmu sa čoraz častejšie objavujú v seriáloch a minisériách. Či už sú to mená ako Cate Blanchett (*Stateless (Bez štátni príslušnosti, 2020)*, *Mrs. America, 2020*), Nicole Kidman (*Big Little Lies (Veľké malé klamstvá, 2017-19)*, *The Undoing (Mélas to vedieť, 2020)*), Tom Hardy (*Taboo, 2017*) (*Peaky Blinders (Gangy z Birminghamu, 2013-22)*) či Harrison Ford (*1923, 2022-23*), *Shrinking (Terapie pravdou, 2023)*). V analytickej časti práce venovanej týmto podobám hviezdnosti je mojím cieľom zistiť, ako sa menili typy úloh, ktoré herečka v oboch médiách stvárňovala. Snažím sa odsledovať, či sa medzi jej filmovými a televíznymi rolami nachádzajú paralely a akým žánrovým smerom sa tento vývoj uberal.

Ďalšiu dôležitú kategóriu predstavuje McDonaldiv pojem „flexibilná hviezdnosť“, ktorý označuje schopnosť hercov a herečiek objavovať sa v projektoch naprieč rôznymi typmi médií alebo striedať odlišné módy produkcie.²¹ S ním priamo súvisí aj prestížna

¹⁹ MCDONALD, Paul. *Hollywood Stardom*. 14.

²⁰ Pre moju prácu sú relevantné len filmová a televízna.

²¹ KING, Geoff. *A companion to American indie film*.

a mainstreamová²² hviezdnosť. Prestížnu Paul McDonald definuje ako alternatívu A-listového statusu herca/herečky. Ako tzv. A-listeri sú označované hviezdy, ktoré sa objavujú v komerčne úspešných filmoch. Tento status je založený na popularite herca a jeho schopnosti zabezpečiť projektom, v ktorých sa objavuje silný finančný zisk.²³ Naopak, prestížna hviezdnosť neberie ohľad na komerčný úspech filmu a sústreďuje sa na ten kritický. Princíp prestížnej hviezdnosti spočíva v tom, že herec/herečka s ňou spájaní sú známi kvalitou svojho hereckého prejavu. Filmu dodávajú na jeho serióznosti, ich výkony sú asociované s pozitívnymi ohlasmi od kritikov a odbornej verejnosti. Títo herci a herečky bývajú následne za úlohy, ktoré stvárňujú nominovaní alebo priamo získavajú najvýznamnejšie filmové ocenenia.²⁴ Aubrey Plaza zosobňuje hviezdu, ktorá sa vo väčšej či menšej miere pohybuje naprieč všetkými uvedenými sférami. Ich analýzou priamo vo vzťahu k nej chcem presnejšie definovať túto podobu jej hviezdneho obrazu. Za cieľ si kladiem zodpovedať otázku, do akej miery je jej hviezdnosť flexibilná. Aj tu nastáva oscilácia s ohľadom na type-casting, z ktorého herečka benefituje v mainstreamových hviezdne obsadených filmoch a seriáloch, kde stvárňuje sarkastické komediálne postavy (*Operation Fortune: Ruse de guerre (Fortunova hra, 2023)*, *Dirty Grandpa (Dedo je lotor, 2016)*, *Mike and Dave Need Wedding Dates (Mike a Dave zhánajú baby, 2016)*, *Parks and Recreation 2009-15*, *Scott Pilgrim vs. the World (Scott Pilgrim proti celému svetu, 2010)*). Zároveň sa voči nemu vymedzuje v umelecky ambicióznějších a často nezávislých projektoch (*Emily the Criminal 2022*, *White Lotus Lotus (Biely lotos, 2021-22)*, *Black Bear 2020*, *Legion (2017-19)* a *Ingrid goes West 2017*)).

2.5. Konštrukcia filmovej postavy

Ešte predtým, než pristúpim k analýze filmových postáv je dôležité pojem filmovej postavy a spôsob jej analýzy definovať. Dyer postavu poníma ako vytvorenú reprezentáciu osoby, stvárnenú hercom/herečkou.²⁵ Takmer vo všetkých prípadoch nejde o skutočných ľudí z reálneho sveta,²⁶ s výnimkou biografii. Väčšina filmov môže byť označená ako fikčné diela

²² Pojmom „mainstreamová hviezdnosť“ vychádzam z Mc Donaldovho pojmu „mainstreamový status.“ Označujem ňou akúsi variantu A-listového statusu. Predstavuje pre mňa typ hviezdnosti spojenej so známymi hercami a herečkami, ktorí sa objavujú v mainstreamovo orientovaných projektoch, ktoré ale nedosahujú tak signifikantný finančný úspech (desiatky miliónov dolárov), aby boli klasifikované ako čisto A-listové (stoky miliónov dolárov).

²³ MCDONALD, Paul. *Hollywood Stardom*.

²⁴ Taktiež.

²⁵ DYER, Richard. *Stars*. 89.

²⁶ Taktiež. 89.

s fiktívnymi postavami, dej filmov sa odvíja od činov jeho aktérov, na ktorých je príbeh postavený.²⁷ Jedná sa o ľudí, zvieratá alebo dokonca fantazijné bytosti.

V súčasnej dobe vieme vo filme nájsť širokú škálu postáv, niektorých viac komplexnejších ako iných. Táto diverzita je ale výsledkom dlhoročného vývoja filmového média. Na tomto vývoji vieme zaregistrovať určité podobnosti medzi filmom a literatúrou. Dyer poukazuje na fakt, že v začiatkoch filmu podobne, ako tomu bolo v literatúre, boli aktéri diel veľmi typizovaní – hrdina vs. zloduch.²⁸ Postupný vývoj média ho obohatil o nové smery a prístupy.²⁹ Vznikali postavy, ktoré nebolo tak jednoduché definovať, neboli vykreslené čiernobielo, ale boli tvorené z viacerých odtieňov. Filmy nám v súčasnosti ponúkajú rôznorodé postavy s rôznymi úrovňami komplexnosti. Tá sa odvíja od viacerých faktorov ako napríklad žánrové konvencie, ktorým sa vedia prispôbiť alebo ich narúšať.

Dayer čitateľovi predkladá možné spôsoby, ako postavu charakterizovať a definovať jej znaky. Pri tej literárnej sa opiera o románový prístup W. J. Harweyho, ten v ňom uvádza súbor deviatich znakov, ktoré ju tvoria.³⁰ Medzi nimi vyzdvihuje jedinečnosť postavy, ktorá by mala byť zaujímavá, nezávislá, ťažko definovateľná. Má mať schopnosť čitateľa prekvapiť, je dynamická, má motiváciu a napriek svojej jedinečnosti by mala obsahovať niečo, vďaka čomu sa s ňou čitateľ dokáže stotožniť.³¹ Dyer rovnako upozorňuje na skutočnosť, že literárne postavy nesú niektoré podobnosti s tým, ako hviezdny obraz herca/herečky vplýva na tú filmovú.³² Mnohí majú tendenciu hviezdny obraz rovnako ako literárnu postavu škatuľkovať do určitého typu. Herci a herečky pritom často usilujú o všestrannosť, pretože nechcú, aby bol ich imidž definovaný jediným typom obrazu. Ako príklad uvádza herečku Marilyn Monroe, ktorú po celý život definovali imidžom naivnej sexy blondínky.³³ Autor sa následne sústreďuje na filmovú postavu. Snaží sa nájsť odpoveď na otázku, či môže byť konštruovaná rovnakým spôsobom ako tá literárna? Ak problematiku zovšeobecníme, v oboch prípadoch ide o konštrukciu postavy. Z toho dôvodu filmové aj literárne nesú určité podobnosti. Netreba však zabúdať, že film predstavuje vizuálne médium,

²⁷ Taktiež. 90.

²⁸ Taktiež. 92.

²⁹ Taktiež. 92.

³⁰ Taktiež. 93.

³¹ Taktiež. 93-96.

³² Taktiež. 97-100.

³³ Taktiež. 100.

a tým pádom konštruuje postavu na základe prostriedkov, ktoré nie sú identické s tými literárnymi.³⁴

Dyer preto poskytuje svoj vlastný súbor desiatich kategórií, na základe ktorých postavu analyzuje a ktoré ju ako celok utvárajú. Stavia sa do pozície diváka, ktorý je schopný uvedené znaky odpozorovať. Patria sem: „predošlá znalosť publika, meno, vzhľad, objektívny korelát, reč, reč druhých, gestá a mimika, akcia, štruktúra a mizanscéna.“³⁵

Divák má od filmu rovnako aj od postáv, ktoré sa v ňom objavujú určité očakávania. Tie bývajú založené na širokej škále faktorov. Napríklad v prípade adaptácie knihy, divadelnej hry, videohry..., s ktorou je často oboznámený a pozná jej príbeh a aktérov.³⁶ Očakávania vie budovať aj reklamná kampaň, ktorá predchádza uvedeniu filmu. Divák si tak o postave vytvára určitú predstavu na základe rozhovorov s hercom/herečkou, ktorí ju stvárňujú, trailerov, plagátov alebo iných propagačných materiálov.³⁷ Familiárnosť s filmografiou herca/herečky a úlohy, ktoré stvárňovali nás často vo veľa ohľadoch ovplyvňujú. Je ale nutné podotknúť, že spomenuté očakávania môžu a nemusia byť naplnené.³⁸ Spomedzi desiatky uvedených znakov práve tento najviac súvisí s problematikou type-castingu. Reklamná kampaň, predošlá znalosť publika aj herci tieto očakávania budujú. Typovo podobné filmy vedia publikum navadiť na niečo, čo pozná a má rado. Zároveň sú tiež schopné ťažiť z momentu prekvapenia a očakávania niečoho nového v prípade, ak sa jedná o film alebo postavu, s ktorou umelci nebývajú bežne stotožňovaní.

Mená postáv majú často dôležitú výpovednú hodnotu. Ich znalosťou sme schopní určiť napríklad pohlavie – muž/žena. Môžu v nich byť zakódované určité povahové črty, často odkazujú na etnické pozadie či národnosť, niektoré znejú vznešene, iné obyčajne. Takýmto spôsobom sa dajú analyzovať aj mená hereckých predstaviteľov.³⁹

Vzhľad poskytuje o postave určitú výpovednú hodnotu, s rôznymi úrovňami presnosti, v niektorých prípadoch má výzor zavádzať. Jej fyziognómiu vieme definovať pomocou všeobecne zaužívaných náprotivkov: muž – žena, mladý – starý, pekný – škaredý...⁴⁰ Celkové vyznenie protagonistu/protagonistky ich umožňuje zaradiť do spoločenských skupín: matka,

³⁴ Taktiež. 100-101.

³⁵ Taktiež. 107.

³⁶ Taktiež. 107.

³⁷ Taktiež. 107.

³⁸ Taktiež. 108.

³⁹ Taktiež. 109.

⁴⁰ Taktiež. 109.

biznismen, gay, aristokratka... Oblečenie, účes alebo módne doplnky napovedajú o povahe, postavení v hierarchii spoločnosti, dobe, v ktorej sa príbeh odohráva.⁴¹ Dôležitú úlohu zohráva aj imidž hercov a herečiek.⁴²

Objektívny korelát označuje predmet, mizanscenu alebo činnosť, ktoré sú typické pre danú postavu. Ide o formu symbolu, ktorý si divák vie spojiť s konkrétnym hrdinom/hrdinkou filmu. Okrem toho, že vypovedá o črtách a povahe, často o postave prezradí informácie aj na základe ich vzájomného vzťahu.⁴³

Ako postava rozpráva a o čom rozpráva, to o nej vypovedá explicitne aj implicitne. Divák má tendenciu úplne nedôverovať tomu, čo je explicitne/priamo naznačené a skôr sa zameriava na svoje vnímanie, na základe ktorého vyvodzuje to implicitné. Výnimku predstavuje vševediaci rozprávač alebo vnútorný monológ, kedy sa odhalia informácie, ktoré postava bežne nezdieľa.⁴⁴

To, akým spôsobom a čo ostatní hovoria o postave, vypovedá o nej rovnako aj o nich samotných. V oboch prípadoch sa analyzuje: reč hrdinu alebo reči ostatných dialógy, nie samostatné výroky.⁴⁵

Typy gestikulácie vieme čítať na základe formálnych (spoločensky uznávaných) a neformálnych kódov. Tie pre diváka predstavujú ukazovatele povahy a osobnosti.⁴⁶ Všímame si výrazy tváre, pohyby rúk (gestikuláciu) postavy v rôznorodých situáciách.

Akcia sa spravidla niekedy neľahko odlišuje od gestikulácie. Ide však o celkové konanie postavy v rámci deja, ktoré ho posúva smerom vpred.⁴⁷ Naopak gestikulácia a mimika naň majú nulový vplyv.

Za jednu z najznámejších filmových štruktúr Dyer považuje dej/naratív. Štruktúra postavy však dokáže rámec deja znateľne presahovať. Aby bol divák schopný určiť dejovú štruktúru alebo štruktúru postáv, je dôležité pochopiť, akým spôsobom na dielo nahliada. Ronald Barthes poskytuje dvojicu kódov, na základe ktorých divák dielo analyzuje. Prvý z nich – (hermeneutický, sekvenčný), je postavený na otázkach, ktoré si kladie naratív

⁴¹ Taktiež. 110.

⁴² Taktiež. 112.

⁴³ Taktiež. 112.

⁴⁴ Taktiež. 112.

⁴⁵ Taktiež. 112.

⁴⁶ Taktiež. 113.

⁴⁷ Taktiež. 113-114.

a dodatočne aj čitateľ/divák v priebehu naratívu. Ten druhý – (proairetický) vníma naratív ako celok, tak ako ho človek chápe v momente, keď ho prestane čítať (môže, ale nemusí sa jednať o koniec príbehu). Na otázku: „Čo vie štruktúra ako taká prezradiť o postave a ako je štruktúra dôležitá v kontexte s inými znakmi postavy?“ existujú dve možné odpovede. Buď je postava podriadená naratívu a je konštruovaná tak, aby jej vývoj vyhovoval požiadavkám deja. Alebo v opačnom prípade sa štruktúra filmu odvíja od postavy.

Mizanscéna je pojem, ktorý označuje filmové prvky, ktoré sa nachádzajú pred kamerou a ich vzájomnú interakciu. Sú nimi: kulisy, rekvizity, osvetlenie, postavy a ich umiestnenie, kostýmy, rámovanie a celková kompozícia obrazu... Zároveň je veľmi dôležité uvedomiť si, že na väčšinu z deviatich spomenutých znakov sa nahliada z celkového kontextu mizanscény.⁴⁸ Tá tak vytvára dôležité prepojenie medzi určitými znakmi.

Vyššie uvedenú terminológiu a metodológiu aplikujem v analytickej časti práce. Tá ilustruje herečkin komplikovaný vzťah voči problematike type-castingu, ukazuje, akú úlohu tento fenomén zohrával v jej kariére a ako utváral jej hviezdny obraz. Analytická časť je rozdelená do troch individuálnych sekcií. Spôsob, akým sú vystavané súvisí s postupným presunom od všeobecnejšieho náhľadu na celkovú problematiku, ktorý sa viac a viac konkretizuje a zameriava na jednotlivé celky. Na začiatku rozoberám vplyv type-castingu na celkovú doterajšiu kariéru herečky. Ďalej sa bližšie zameriavam na to, aký efekt malo toto škatuľkovanie na podoby jej hviezdneho obrazu. Všetko uzatváram analýzou postáv z filmov *Ingrid Goes West*, *Black Bear*, *Emily the Criminal*, ktoré podľa môjho názoru najviac ovplyvnili, pre túto prácu najklúčovejšiu podobu hviezdnosti – komediálna vs. všestranná herečka.

⁴⁸ Taktiež. 117.

Analytická časť

3. Aubrey Plaza a Type-casting

V kapitole rozoberám celkový vzťah Aubrey Plaza k type-castingu a sledujem, aký mal efekt na jej kariéru. Pri analýze postupujem chronologicky. V úvode sa zameriavam na herecké začiatky a skúmam pravdepodobné príčiny type-castingu. Od nich sa presúvam k tomu, aké mal následky na jej ďalšie fungovanie v priemysle, na typy úloh, ktoré jej boli ponúkané a na to, ako bola vnímaná kritikmi a verejnosťou. S tým ako postupujem smerom k súčasnosti, výraznejšie upozorňujem na herečkinu snahu vymedziť sa voči obsadzovaniu na základe typu. K celej problematike sa snažím pristupovať čo najobjektívnejšie, a preto beriem do úvahy pozitívne aj negatívne aspekty type-castingu.

Prvý výraznejší kontakt s filmom a televíziou Aubrey Plaza zažila počas štúdia filmovej a televíznej produkcie na Tisch School of the Arts v New Yorku. V tomto období pôsobila ako stážistka v komediálnej skeč show *SNL (Saturday Night Live)* a zároveň sa objavila v epizóde sitkomu od NBC s názvom *30 Rock (2006–13)*.⁴⁹ Jej ozajstný vstup do sveta médií a šou-biznisu na poli herectva by sa dal popísať ako nečakaná súhra okolností. Počas jedného týždňa konkurzov totiž získala vedľajšie úlohy vo filmoch *Funny People (Komici, 2009)* a *Scott Pilgrim vs. the World (Scott Pilgrim proti celému svetu, 2010)* a jednu z hlavných úloh v seriály *Parks and Recreation (2009–15)*.⁵⁰ Túto skúsenosť herečka popisuje prísloviem „Byť v správny čas na správnom mieste.“⁵¹ Nečakaný úspech však so sebou priniesol komplikáciu v podobe toho, že úlohy vo všetkých troch projektoch nesú viditeľné podobnosti. Dali by sa označiť ako iterácie jej postavy April Ludgate (*Parks and Recreation*) s drobnými zmenami tejto seriálovej osoby. Andrew Crump vo svojom článku *The Reinvention of Aubrey Plaza* popisuje, že svoje komediálne role herečka utvárala cestou, „pri ktorej sa nevzdala charakteristických znakov cynizmu a apatie, ktoré April Ludgate definovali, ale tým, že zmenila spôsob, akým tieto vlastnosti formujú jej výkony.“⁵² Tieto drobné rozdiely medzi postavami ale mnohí opomenuli a utvorili si názor, že herečka vie stvárniť len jeden špecifický typ. Filmová teoretička Pamela Robertson si tento problém

⁴⁹ ELDRIDGE, Alison . „Aubrey Plaza.“ *Britannica* (online). Encyclopædia Britannica, Inc. (vid. 15.3. 2023). Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Aubrey-Plaza>.

⁵⁰ Conan O'Brien Needs a Friend. „How Aubrey Plaza Landed A Role On Parks and Recreation.“ *YouTube* (online). 15. 8. 2022 (vid. 22.11. 2022). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vhAmEXkwrC4>.

⁵¹ Conan O'Brien Needs a Friend. „How Aubrey Plaza Landed A Role On Parks and Recreation.“

⁵² CRUMP, Andrew. „The Reinvention of Aubrey Plaza.“

vysvetľuje tým, že „kritici aj diváci majú tendenciu posudzovať tých, ktorí hrajú podľa typu, akoby to znamenalo, že herec nemá talent a nevie zahrať nič iné alebo stvárnil úlohu bez námahy, a preto vôbec nehral.“⁵³ Postoj Plaza k danej problematike je jasný: „Už ma nebaví počúvať, ako sú všetky moje postavy rovnaké. Keď robím niečo nové, vždy sa nájde jeden človek, ktorý povie: ‚A je to tu zas, znova robí to, čo je pre ňu typické.‘ Vždy ma prekvapí, že ľudia opisujú niektoré veci, ktoré som spravila, slovom "deadpan"⁵⁴ – (suchý, sarkastický humor). Zdá sa mi to trochu redukuje.“⁵⁵

Ako uvádza Hadley Freeman vo svojom rozhovore s herečkou, Plaza je za túto mylnú predstavu o nej z časti sama zodpovedná. Ako dôvod uvádza jej originálne vystúpenia v talkshow a rozhovoroch, z ktorých je vytvorené veľké množstvo video-kompilácií na YouTube. Tie ju zachytávajú v situáciách, kedy sa jej vystupovanie evidentne podobá tomu, ktoré si diváci spájajú s jej filmovými a seriálovými postavami napr.: “Aubrey Plaza is really WEIRD and AWKWARD. I love it!”⁵⁶ Jedná sa v tomto prípade o premyslený marketing?

„V Hollywoode sa hviezdny obraz využíva pri vytváraní postáv, ktoré hviezda hrá. Na tie sa často nahliada spôsobom, že odrážajú aspekty "reálneho" charakteru hviezdy.“⁵⁷ V nedávnom rozhovore pre *The New Yorker* sa ale Plaza vyjadrila, že tieto výstrednejšie postavy nie sú jej samotnej až také blízke a je to práve „normálna“ postava Harper Spiller z druhej série seriálu *The White Lotus* (*Biely lotos*, 2021-22), s ktorou sa herečka osobnostne stotožňuje najviac.⁵⁸ Výstrednosť jej vystúpení by sa skôr dala definovať ako akýsi obranný mechanizmus. Zatiaľ čo väčšina celebrit sa spolieha na fakt, že ich rozhovory v talk-show bývajú často veľmi precízne scenáristicky naplánované, Plaza volí úplný opak. "Zakaždým si myslím: Odovzdaj sa procesu, choď s davom. Ale vždy sa odkloním od scenára,

⁵³ WOJCIK, Pamela Robertson. "Typecasting."

⁵⁴ *Deadpan* sa dá označiť za zámerné prejavovanie emocionálnej neutrality alebo absencie emócií, zvyčajne ako forma komediálneho výstupu, ktorý má kontrastovať so smiešnosťou alebo absurditou témy. Podanie má byť nevýrazné, ironické, lakonické alebo zjavne neúmyselné.

⁵⁵ MANCUSO, Vinnie. „Don't Tell Aubrey Plaza That All of Her Characters Are the Same.“ *Backstage* (online). Backstage, 29.12. 2022 (vid 15.3. 2023). Dostupné z: <https://www.backstage.com/magazine/article/aubrey-plaza-interview-deadpan-75828/>.

⁵⁶ FREEMAN, Hadley. „Aubrey Plaza: 'I totally care what people think and I wish that I didn't.'“ *The Guardian* (online). Guardian News & Media Limited 14.10. 2022 (vid. 15.3. 2023). Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2022/oct/14/aubrey-plaza-i-totally-care-what-people-think-and-i-wish-that-i-didnt>.

⁵⁷ WOJCIK, Pamela Robertson. "Typecasting."

DYER, Richard. *Stars*. 20.

⁵⁸ FOGGATT, Tyler. „Aubrey Plaza in Real Life.“ *The New Yorker* (online). Condé Nast Publications, Inc. 17.2. 2023. (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.newyorker.com/culture/the-new-yorker-interview/aubrey-plaza-in-real-life>.

uprednostňujem to pred tým, ako robiť niečo, čo je neautentické (dopredu pripravené). Pretože to je to, čo mi je nepríjemné.“⁵⁹ Herečka si popularitu a efekt týchto talk-show vystúpení uvedomuje a v rozhovore pre Off Camera with Sam Jones ich vtipne pomenúva ako „jej najlepšie diela.“⁶⁰

Type-casting v jej prípade ale nemôžeme pojať ako čisto negatívny faktor, napriek tomu, že mal viditeľný vplyv na toto obdobie. Jeho benefit spočíva v tom, že zabezpečil jej prísun pracovných príležitostí. Samozrejme všetko záviselo na herečke samotnej a jej schopnosti úlohy získať, za čo vďačí svojej šikovnosti a produktivite. Na dôkaz tohto tvrdenia by som chcel podotknúť, že počas siedmich rokov pôsobenia v seriály Parks and Recreation zároveň stvárnila postavy v dvadsiatich filmoch a mala epizódne úlohy v deviatich ďalších seriáloch.⁶¹ Pre tých, ktorí sú s jej kariérou a úlohami zoznámení podrobnejšie nie je prekvapením, že snaha vyvrátiť mylný úsudok verejnosti o jej hereckých schopnostiach sa zrodila už počas tejto sedemročnej periódy. Z tohto obdobia by som osobne vyzdvihol úlohy v sci-fi dramédií *Safety Not Guaranteed* (*Vlastná zbraň podmienkou*, 2012), dráme *About Alex* (*Víkend s Alexem*, 2014) a dráme *Ned Rifle* (2014). Vo všetkých prípadoch ide o jednu z hlavných úloh, vďaka čomu dostáva väčší priestor sa herecky prejaviť, a zároveň sú postavy vnímané ako viac dramatické. „Plaza hrá proti typu ako tajomná zvodkyňa“⁶² hovorí magazín The Hollywood Reporter o jej úlohe Susan v *Ned Rifle*. „Iba Plaza sa v úlohe problémovej Sarah priblíži k vytvoreniu trojrozsmernej postavy,“⁶³ píše John Hartl vo svojej recenzii na *About Alex*. „Dojímavý, veľkorysý, milý, tento malý film vás očarí. Veľkú zásluhu na tom má očarujúca Aubrey Plaza,“⁶⁴ tvrdí The Time Magazine o *Safety Not Guaranteed*. Za posledný spomenutý film herečka zároveň získala ocenenia ALMA Award a Young Hollywood Award.⁶⁵ Napriek týmto pozitívnym ohlasom na jej osobu sa ale Plaza nedokázala vymaniť

⁵⁹ FREEMAN, Hadley. „Aubrey Plaza: ‘I totally care what people think and I wish that I didn’t.’“

⁶⁰ The Off Camera show. „Aubrey Plaza Is the Worst Talk Show Guest Ever.“ *YouTube* (online). 12. 8. 2016 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=peaFiCtpqyY>.

⁶¹ IMDb. „Aubrey Plaza.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref=tt_mv.

⁶² MINTZER, Jordan. „‘Ned Rifle’: Toronto Review.“ *The Hollywood Reporter* (online). PME Holdings, LLC. 8.9. 2014 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/ned-rifle-toronto-review-731005/>.

⁶³ HARTL, John. „About Alex.“ *Seattle Times. Rotten Tomatoes* (online). 7.8. 2014 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/about_alex/reviews.

⁶⁴ POLS, Mary. „Safety Not Guaranteed But Satisfaction Highly Likely.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 7.6. 2012 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://entertainment.time.com/2012/06/07/safety-not-guaranteed-but-satisfaction-highly-likely/>.

⁶⁵ IMDb. „Aubrey Plaza – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/awards/?ref=nm_awd.

z tieňa April Ludgate. Type-casting spôsobil, že bola na dlhú dobu zafixovaná ako komediálna herečka. Preto sa do roku 2016 objavuje prioritne v komédiách, ktoré často využívajú jej populárnu mediálnu personu.

Príležitosť na výrazný prerod nastala v momente, keď po siedmych sériách prišiel koniec seriálu, ktorý jej kariéru odštartoval. "Dalo mi to motiváciu, aby som niečo dokázala sama sebe. Myslím, že som sa chvíľu cítila, akoby ma zaradili do škatuľky, a mne sa to nepáčilo. Takže som sa rozhodla bojovať, aby som sa z nej dostala a ukázala ľuďom, čo dokážem. Zároveň som sa na všetko začala pozerat' ako na dar. Ak sú ľudia presvedčení, že som dobrá v robení jednej veci, a potom urobím niečo, čo je úplne iné, bude to pre mňa oveľa väčšie zadost'učinenie, keď ich prekvapím."⁶⁶ Táto stratégia sa ukázala ako účinná a viditeľné výsledky sa dostavili v roku 2017, kedy si Plaza zahrála v dvoch úlohách, ktoré badateľne pozmenili jej hviezdny obraz a to, ako ju začali vnímať kritici aj verejnosť. Sú nimi postava Lenny Busker v sci-fi seriáli *Legion* (2017-19) a hlavná úloha Ingrid Thorburn v dráme *Ingrid goes West* (2017), ktoré herečke priniesli pozitívne ohlasy kritikov a nominácie na ocenenia. „Jedným z najväčších talentov Plaza je jej schopnosť prinútiť vás vidieť a cítiť najzraniteľnejšie časti ľudí, a to je na Ingrid nádherne vidieť“,⁶⁷ píše *The Daily Beast*. „Rozkošne nespútaná Aubrey Plaza“,⁶⁸ týmito slovami popisuje *Indie Wire* jej vystúpenie s seriáli *Legion*. Rok 2017 značí akýsi míľnik jej kariéry, od ktorého sa začína častejšie objavovať v komplexnejších dramatických úlohách. Zároveň tiež rozširuje pole svojej pôsobnosti o pozíciu producentky a hneď v roku 2017 sa stáva spoluproducentkou dvoch filmov.⁶⁹ Tento významný kariérny zvrät samozrejme neostal bez povšimnutia a už v tom istom roku na neho reagujú slávne periodiká článkami ako: „*How Aubrey Plaza Broke Out of the Box in 2017*,“⁷⁰ „*Aubrey Plaza's Status Update*,“⁷¹ „*'Ingrid Goes West' a perfect fit to*

⁶⁶ BERGESON, Samantha. „Aubrey Plaza Used to Be 'Bitter' About Typecasting — Now, It Fuels Her Post-'Parks and Rec' Career.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 15.8. 2022 (vid. 30.12. 2022). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2022/08/aubrey-plaza-parks-and-recreation-typecasting-emily-the-criminal-1234751349/>.

⁶⁷ O'CONNOR, Shannon. „Aubrey Plaza Quietly Became One of Today's Best Actors.“ *The Daily Beast* (online). The Daily Beast Company LLC. 17.8. 2022 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://www.thedailybeast.com/obsessed/simon-rex-americana-interview-its-time-to-take-the-star-seriously?ref=scroll>.

⁶⁸ TRAVERS, Ben. „'Legion' Review: Noah Hawley Crafts the Most Intricate, Intimate Superhero Story To Date.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 6.2. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2017/02/legion-review-noah-hawley-x-men-tv-show-1201778227/>

⁶⁹ IMDb. „Aubrey Plaza - Producer.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref=tt_mv.

⁷⁰ DAW, Stephen. „How Aubrey Plaza Broke Out of the Box in 2017.“ *Entertainment Tonight* (online). CBS Studios Inc. 14.12. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.etonline.com/scene-stealers-2017-aubrey-plaza-legion-92647>.

*showcase Aubrey Plaza's talents*⁷² alebo „*In 2017, Aubrey Plaza Redefined the Supervillain*.“⁷³

Napriek všetkému sa ale ešte aj v súčasných recenziách a článkoch o herečke takmer vždy vyskytuje zmienka na April Ludgate. Táto postava pravdepodobne bude s osobou Plaza spájaná navždy ako jedna z jej ikonických úloh. O type-castingu vo vzťahu k herečke sa však v článkoch už píše v minulom čase. Médiá aj ona naň spätne nahliadajú ako na motivačný prostriedok, ktorý v herečke vzbudzoval odhodlanie vymaniť sa zo škatuľky a dokázať jej herecké schopnosti. Už v úvode tejto kapitoly som zmienil tvrdenie Andrewa Crumpa⁷⁴ s ohľadom na drobné odchýlky, ktorými Plaza modifikovala svoje komediálne postavy. To by som ešte rád doplnil o slová jej hereckého kolegu Thea Rossiho, ktorý stvárnil ďalšiu z hlavných postáv v *Emily the Criminal*. On aj Plaza sa na diskusnom paneli SAG-AFTRA Foundation Conversations vyjadrili k efektu type-castingu na ich kariéru a na úlohy, ktoré dostávali. Rossi komentuje skutočnosť, že mu boli neustále ponúkané záporné postavy slovami: „Robíte čo musíte robiť, aby ste sa uživilí. Postupne si ale všimáte svoje šance, táto postava môže byť viac sympatická, táto môže byť takáto a táto taká.“⁷⁵ Počas diskusie s Rossim herečka poukazuje na fakt, že v čisto komediálnom diele nehrala už dlhšiu dobu⁷⁶ a v najbližšom čase sa tiež na nič podobné nechystá. Jej najočakávanejšie budúce projekty predstavujú vysoko-rozpočtové sci-fi *Megalopolis*, ktorého autorom je režisér Francis Ford Coppola⁷⁷ a pripravovaný spin-off streamingového hitu *WandaVision* (2021) z dielne Marvel Cinematic Universe s názvom *Agatha: Coven of Chaos*.⁷⁸

⁷¹ BERMAN, Eliza. „Aubrey Plaza's Status Update.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 10.8. 2017 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://time.com/4895006/aubrey-plazas-status-update/>.

⁷² LASALLE, Mick. „'Ingrid Goes West' a perfect fit to showcase Aubrey Plaza's talents.“ *SFGATE (The San Francisco Chronicle)*. Hearst Communications, Inc. 17.8. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.sfgate.com/movies/article/Ingrid-Goes-West-a-perfect-fit-to-showcase-11820484.php>.

⁷³ MALLIKARJUNA, Krutika. „In 2017, Aubrey Plaza Redefined the Supervillain.“ *TV Guide* (online). TV GUIDE, A FANDOM COMPANY. 23.12. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.tvguide.com/news/features/legion-aubrey-plaza-lenny-supervillain/>.

⁷⁴ „svoje komediálne postavy herečka utvárala cestou, pri ktorej sa nevzdala charakteristických znakov cynizmu a apatie, ktoré April Ludgate definovali, ale tým, že zmenila spôsob, akým tieto vlastnosti formujú jej výkony.“

⁷⁵ SAG-AFTRA Foundation Conversations. „Aubrey Plaza and Theo Rossi discuss EMILY THE CRIMINAL.“ *YouTube* (online). 15.8. 2022 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CxtnuKNCBZQ>.

⁷⁶ SAG-AFTRA Foundation Conversations. „Aubrey Plaza and Theo Rossi discuss EMILY THE CRIMINAL.“

⁷⁷ IMDb. „Megalopolis.“ *International movie database* (online). Vid. 23.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt10128846/?ref=nm_filmg_unrel_3_act.

⁷⁸ Marvel. „Agatha: Coven of Chaos.“ *Marvel studios* (online). Vid. 23.3. 2023. Dostupné z: <https://www.marvel.com/tv-shows/agatha/1>.

4. Vplyv type-castingu na podoby hviezdneho obrazu Aubrey Plaza

Táto kapitola nadväzuje na tematiku, ktorú predošlá rozobrala zo všeobecného hľadiska. Jedná sa o vývoj hviezdneho obrazu v súvislosti s type-castingom. Na tento prerod ale nahliada oveľa podrobnejšie. Tvoria ju tri rozdielne podkapitoly a v každej z nich sa venujem kontrastujúcej podobe hviezdnosti, ktorú Plaza reprezentuje. Počas svojho doterajšieho pôsobenia si stihla zahrať vo vyše 50-ich rôznych filmových a televíznych projektoch.⁷⁹ Preto si kladiem za cieľ ilustrovať, aký je jej hviezdny obraz v súčasnosti komplexný. Z toho vyplýva, že herečku je prakticky nemožné kategorizovať alebo spájať len s jedným typom úloh. Analýzu podôb hviezdnosti uskutočňujem prostredníctvom Dyerových mediálnych textov (propagácia, publicita, filmy, kritika, komentár + sociálne siete). Ako prvé rozoberám jej pôsobenie naprieč dvoma médiami (film, televízia) a ako sa s vývojom jej kariéry vo vzťahu k type-castingu postupne menili typy postáv, ktoré v nich stvárňovala. Od problematiky rôznych médií sa presúvam k otázke hviezdnej flexibility. Skúmam, do akej miery je jej hviezdnosť premenlivá v rámci projektov závislých od typu produkcie a cieľových skupín publika, ktoré sa snažia osloviť (1. mainstreamové cieľiace na zárobok alebo 2. nezávislé orientované na prestíž). Na záver analyzujem pre mňa zásadnú podobu hviezdnosti, ktorá sa odvíja od typu úloh v rámci žánru. Sledujem v nej herečkin prerod od hviezdny komédií na všestrannú, stvárňujúcu rôznorodé role. Spomenutá premena je pre moju prácu dôležitá, pretože type-casting takúto podobu hviezdnosti ovplyvňuje najzásadnejšie.

4.1. Televízna a filmová hviezda

Ak dôjde na otázku, či ju zaradiť skôr medzi filmové alebo televízne hviezdy, neexistuje jasná odpoveď. Dôvodom je, že v oboch médiách prerazila prakticky súčasne. Kľúčový je v jej prípade rok 2009, kedy sa prvý krát objavila v dvojici celovečerných komediálnych filmov: *Mystery Team* a *Funny People (Komici)* a zároveň v ňom zažila aj svoj televízny debut v podobe mockumentárneho sitkomu *Parks and Recreation*.⁸⁰ Od tohto momentu sa jej filmová a televízna kariéra prelínajú a vzájomne koexistujú, tento stav platí až do súčasnosti. Plaza stvárnila postavy vo vyše tridsiatich celovečerných filmoch, zahrála si

⁷⁹ IMDb. „Aubrey Plaza - Credits.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref=tt_mv.

⁸⁰ IMDb. „Aubrey Plaza - Credits.“

hlavné úlohy v štyroch seriáloch a v ďalších 24-och hosťovala epizódne.⁸¹ Pre moju prácu považujem za relevantné prioritne tie hlavné (z oboch médií), pretože dobre reflektujú typy úloh, ktoré sú jej ponúkané v rozličných fázach kariéry. Z nich opomínam rolu Laury v seriáli *Little Demon (Malá d'áblice, 2022)*, jedná sa totiž o animovanú postavu. Hlavné seriálové úlohy jej často priniesli výraznejšiu mediálnu aj divácku pozornosť než tie filmové. Dočkali sa veľmi pozitívnych ohlasov z kritickej obce⁸² a v mnohých prípadoch viedli k nomináciám na prestížne ocenenia.⁸³ V predošlej kapitole som už predstavil všetky tri. Sú to stážistka pôsobiaca v oddelení mestskej zelene April Ludgate (*Parks and Recreation*), pacientka psychiatrickej liečebne, z ktorej sa stáva záporná postava a neskôr antihrdinka Lenny Busker (*Legion*) a právnička Harper Spiller z *White Lotus (Biely lotos, 2022)*. Typovo sú vzájomne veľmi odlišné a rovnakú rôznorodosť vieme odpozorovať aj v jej filmografií. Táto diverzita postáv a konzistentnosť, s ktorou sa vo filmoch a seriáloch objavuje, znemožňuje to, aby bola definovaná ako čisto televízna alebo filmová hviezda. Práve naopak, skôr poukazuje na jej adaptabilitu pohybovať sa naprieč oboma médiami. McDonald vo svojej knihe *George Clooney*, takúto versaititu označuje pojmom „cross-media stardom.“⁸⁴

4.2. Flexibilná hviezdnosť (mainstream vs. prestíž)

Či už sa zameriame na schopnosť hercov a herečiek pohybovať sa naprieč rôznymi typmi médií alebo striedať odlišné módy produkcie, táto ich adaptabilita je spojená s pojmom „flexibilná hviezdnosť.“ Označuje „(závislú) nezávislosť hviezd,“ ich pohyb v priemyselnom priestore. Osobnosti, ktoré súčasne hrajú v nezávislých aj komerčných filmoch, pretože nezávislý sektor sám o sebe nie je dostatočnou platformou na vytváranie statusu filmovej hviezdy.⁸⁵ Tento pojem považujem pre kariéru Aubrey Plaza za veľmi výstižný, pretože predstavuje synonymum jej hviezdneho obrazu neodlučiteľne spojeného s komerčným/mainstreamovým, ako aj nezávislým a často prestížnym filmovým sektorom.

⁸¹ Taktiež.

⁸² Rotten Tomatoes. „Parks and Recreation.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid 29.3. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/tv/parks_and_recreation.

Rotten Tomatoes. „Legion.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid 29.3. 2023. Dostupné z: <https://www.rottentomatoes.com/tv/legion>.

Rotten Tomatoes. „The White Lotus - Season 2.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid 29.3. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/tv/the_white_lotus/s02.

⁸³ IMDb. „Aubrey Plaza – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/awards/?ref=nm_awd.

⁸⁴ MCDONALD, Paul. *George Clooney*. 2.5. 2019. British Film Institute. ISBN: 9781844574940.

⁸⁵ KING, Geoff. *A companion to American indie film*. 499.

Predošlá a táto podkapitola majú ilustrovať, že miera flexibility herečkinej hviezdnosti je naozaj vysoká a nie je limitovaná typom média ani rozličnými módmi filmovej produkcie.

Hoci Plaza zažila svoj debut v mainstreamových projektoch ako *Funny People*, *Parks and Recreation* a *Scott Pilgrim vs. the World*, veľmi rýchlo svoju pozornosť obrátila aj na nezávislý filmový sektor. Práve vďaka nemu sa bola schopná dostať k rôznorodým hlavným úlohám od komédie *The To Do List* (*Ako na to*, 2013), sci-fi dramédie *Safety Not Guaranteed*, hororovej komédie *Life After Beth* (2014) až po drámy ako *Ned Rifle* a *About Alex*. „Nezávislé projekty majú pre Plazu odjakživa osobitné miesto, čo vie potvrdiť každý, kto sledoval jej úvodné monológy na posledných dvoch udeľovaniach Film Independent Spirit Awards,“⁸⁶ píše Finn Blythe v článku o tom, ako sa herečka stala jednou z tvárí amerického indie filmu. Jej veľmi kladný vzťah k nezávislým filmom pravdepodobne súvisí aj so skutočnosťou, že jej umožnili určité vyhranenie voči type-castingu, ktorý je „v rozpore s umením a znevýhodňuje hercov, ktorí chcú hrať komplexné úlohy.“⁸⁷ Nezávislé projekty jej na rozdiel od tých mainstreamových poskytli prístup k zaujímavejším typom postáv. Naopak, pokiaľ sa objavuje v komerčne orientovaných filmoch, ktoré zastrešujú slávne hollywoodske štúdiá a produkčné spoločnosti, vždy sa jedná o komédie: *Playing It Cool* (*Chcem ťa, chceš ma?*, 2014), *Mike and Dave Need Wedding Dates* (*Mike a Dave zháňajú baby*, 2016), *Dirty Grandpa* (*Dedo je lator*, 2016).⁸⁸ Za túto skutočnosť je podľa môjho názoru zodpovedný hlavne type-casting, ktorý – ako Pamela Robertson tvrdí – je založený na komerčných inštinktoch masovej produkcie.⁸⁹ Z toho sa dá usúdiť, že štúdiové filmy, ktoré majú za cieľ komerčne uspieť, si zakladajú na určitých istotách a neradi riskujú. Tým, že predošlé komediálne postavy Plaza boli obľúbené a pozitívne prijaté, štúdiá ju prirodzene chceli obsadiť do rolí, od ktorých očakávali podobný efekt. A neobsadzovali ju do čisto dramatických úloh, pretože predstavovali potenciálne riziko negatívneho prijatia od divákov, ktorí si ju s takýmto typom

⁸⁶ Blythe, Finn. „How Aubrey Plaza Went From a Fan of Independent Film to a Star.“ *AnOther Magazine* (online). AnOther Publishing Ltd. 23.4. 2021 (vid. 29.3. 2023). Dostupné z: <https://www.anothermag.com/design-living/13281/how-aubrey-plaza-went-from-a-fan-of-independent-film-to-a-star>.

*Plaza moderovala ceremónie v rokoch 2019 a 2020.

⁸⁷ WOJCIK, Pamela Robertson. „Typecasting.“

⁸⁸ IMDb. „Playing It Cool - Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref=ttfc_q1_4.

IMDb. „Mike and Dave Need Wedding Dates - Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref=ttfc_q1_4.

IMDb. „Dirty Grandpa - Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref=ttfc_q1_4.

⁸⁹ WOJCIK, Pamela Robertson. „Typecasting.“

postáv nestotožňovali. Potom ako sa ukázalo, že jej off-casting⁹⁰ do dramatickejších rolí je úspešný, sa Plaza objavuje v rôznorodej škále filmov, ktoré vznikajú pod záštitou veľkých filmových štúdií alebo streamovacích služieb. Od krimi komédie *An Evening with Beverly Luff Linn* (2018), hororu *Child's Play (Detská hra)*, (2019), romantiky *Happiest Season (Šťastné a veselé)*, (2020), dramédie *Best Sellers (Bestsellery)*, (2021), thrilleru *Emily the Criminal* (2022) po akčný film *Operation Fortune: Ruse de guerre (Fortunova hra)*, (2023). V prípade Plaza sú jej imidž mainstreamovej herečky a indie hviezdy úzko spojené a pravdepodobne by bez seba nemohli existovať. V tomto ohľade tu nachádzam veľkú podobnosť napríklad s hercom Johnom Cusackom, ktorý sa objavil v „drámach, životopisných filmoch, thrilleroch, akčných filmoch a hororoch. A mnohí kritici poukazujú na jeho neochotu byť obsadený do typovo podobných úloh. Herec občas tvrdí, že hoci pracuje v štúdiových filmoch, robí to predovšetkým preto, aby financoval svoje nezávislé projekty.“⁹¹ Okrem toho, že Plaza aj on odmietajú byť typizovaní, obaja si založili svoje vlastné produkčné spoločnosti (New Crime Productions⁹² a Evil Hag Productions⁹³), vďaka ktorým sa dostávajú pre nich k atraktívnym postavám a dielam. Ich nezávislé filmy nie sú prioritne orientované na komerciu, to, čo majú za cieľ je budovať hereckú prestíž. Dôraz sa u nich kladie na „kvalitné herecké výkony a recenzie kritikov, ktoré sú pre nezávislé filmy dosť dôležité, najmä pre tie s malou distribúciou a nízkym rozpočtom.“⁹⁴ Plaza a Cusack rozhodne nie sú výnimky. Ďalším príkladom môže byť herečka a režisérka Greta Gerwig⁹⁵, ktorá sa rovnako pohybuje medzi mainstreamovým a indie filmom. Problém s type-castingom naopak zažil herec Giancarlo Esposito, „Neustále odo mňa chceli, aby som hral drogových dílerov, ... preto veľakrát hovorím nie.“⁹⁶ Aj v jeho prípade mu nízkorozpočtové filmy otvorili priestor k zaujímavejším postavám a poskytli mu možnosť pretvárať jeho hviezdny obraz.

4.3. Komedialna herečka vs. všestranná herečka

Túto podobu hviezdnosti považujem pre moju prácu za najkľúčovejšiu, pretože sa od nej odvíja tretia/záverečná kapitola jej analytickej časti. Skúma trojicu úloh vo filmoch, ktoré

⁹⁰ Off-casting predstavuje protiklad type-castingu, pri ktorom je herec alebo herečka obsadený do typovej úlohy, s ktorou je bežne spájaný/ná. Keď je teda herec/herečka naopak obsadený/á do roly, s ktorou nie je bežne stotožňovaný/á, hovoríme o off-castingu.

⁹¹ KING, Geoff. *A companion to American indie film*. 473.

⁹² Taktiež. 474.

⁹³ Linktree. „Evil Hag Productions.“ *Linktree* (online). Vid. 31.3. 2023. Dostupné z: <https://linktr.ee/EvilHagProductions>.

⁹⁴ KING, Geoff. *A companion to American indie film*. 472.

⁹⁵ Taktiež.

⁹⁶ Taktiež. 477.

môžeme označiť za úspešný off-casting. Vnímam ich ako najvýraznejší odklon od typu postáv, s ktorými bola v minulosti asociovaná. Aby herečka redefinovala svoj obraz, pri tomto procese využívala všetky typy produkcií od mainstreamových a nezávislých až po tie televízne a streamingové. Už opakovane spomenutý rok 2017 pokladám za zlomový. Od tohto obdobia až po súčasnosť vzniklo mnoho projektov, ktoré utvrdili status Plaza ako všestrannej herečky. Som toho názoru, že päť z nich malo na tento prerod obzvlášť zásadný vplyv. Sú nimi dvojica seriálov *Legion* a *White Lotus* a trojica nezávislých filmov *Ingrid Goes West*, *Black Bear*, *Emily the Criminal*, na ktorých sa podieľala aj ako producentka.⁹⁷ Vo všetkých prípadoch boli projekty aj samotné postavy prijaté veľmi kladne zo strany kritikov i divákov. Zároveň neprispeli len k pretvoreniu jej imidžu z komediálnej herečky na tú všestrannú, ale viditeľne jej napomohli k dosiahnutiu statusu prestížnej hviezdnosti a pozmenili naratív, ktorý bol o Aubrey Plaza vedený vo vzťahu k type-castingu. Všetky diela aj postavy, ktoré v nich stvárnila, boli po kladnej recepcii nominované na významné filmové a televízne ocenenia.⁹⁸ *Legion* na Primetime Emmy Awards alebo Saturn Awards a Plaza bola za úlohu Lenny Busker nominovaná na MTV Movie + TV Awards v kategórii najlepšieho antagonista.⁹⁹ *Ingrid goes West* vyhral cenu Waldo Salt Screenwriting Award na festivale Sundance a cenu za najlepšieho filmového debutu mu udelili Film Independent Spirit Awards.¹⁰⁰ Pomerne veľký úspech zožala i postava Alyson vo filme *Black Bear*, za ktorú herečka získala Imagen Foundation Award a Actor Achievement Award na udeľovaní Hollywood Critics Association.¹⁰¹ *Emily the Criminal* rovnako neobišiel bez povšimnutia a odniesol si ocenenia na Annapolis Film Festival hneď v troch kategóriách (najlepší film, réžia a herečka v hlavnej úlohe). Bodoval aj na Philadelphia Film Critics Circle Awards, kde bol ocenený za najlepšieho režisérskeho debutu a zároveň si odniesol ocenenie – najlepšieho scenáristického debutu na Film Independent Spirit Awards.¹⁰² Za zatiaľ jej najprestížnejší projekt, v ktorom figuruje sa jednoznačne dá označiť seriál *White Lotus*, ktorý je držiteľom niekoľkých cien Emmy, Zlatý Glóbus, Screen Actors Guild Awards, či Critics Choice Awards a mnohých ďalších. Významnú nomináciu na Zlatý

⁹⁷ IMDb. „Aubrey Plaza – Credits.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref=tt_mv.

⁹⁸ IMDb. „Aubrey Plaza – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/awards/?ref=nm_awd.

⁹⁹ IMDb. „Legion – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt5114356/awards/?ref=tt_awd.

¹⁰⁰ IMDb. „Ingrid goes West – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt5962210/awards/?ref=tt_awd.

¹⁰¹ IMDb. „Black Bear – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt9601220/awards/?ref=tt_awd.

¹⁰² IMDb. „Emily the Criminal – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt15255876/awards/?ref=tt_awd.

Glóbus vyniesol aj herečke samotnej.¹⁰³ Spomenuté ocenenia a pozitívne prijatie postáv, ktoré Plaza v daných projektoch stvárnila, posudzujem ako zásadné ukazovatele úspešnej transformácie jej hviezdneho obrazu z komediálnej herečky na všestrannú, schopnú pohybovať sa naprieč rôznorodými žánrami.

¹⁰³ IMDD. „Emily the Criminal – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt13406094/awards/?ref_=tt_awd.

5. Analýza filmových postáv

Závěrečná kapitola práce prioritne nadväzuje na poslednú spomínanú podobu hviezdnosti „Komedialna vs. všestranná herečka.“ Hlavným cieľom je prostredníctvom analýzy trojice postáv (vo filmoch *Ingrid goes West*, *Black Bear* a *Emily the Criminal*) vyzdvihnúť ich kvality a upozorniť na ich dramatické aspekty. Zároveň vo vzťahu k nim rozoberám aktérstvo Aubrey Plaza, a to, ako zmienené role využila na pretvorenie hereckého imidžu. Ingrid Thorburn, Allison a Emily Benetto predstavujú úlohy, ktoré vo viacerých aspektoch vyčnievajú ponad ostatné filmové charaktery, ktoré herečka stvárnila. A čo je najkľúčovejšie, zásadne sa odkláňajú od tých, v ktorých Plaza debutovala. Odlišujú sa nielen svojou komplexnosťou, typom, žánrom, no zároveň sú spojené s prestížou a pozitívnymi ohlasmi. Pri ich analýze sa inšpirujem prístupom filmového teoretika Richarda Dyer, využívam niektoré z jeho desiatich znakov, podľa ktorých postavu analyzuje. Keďže je ale hlavným cieľom mojej práce ilustrovať komplexný vzťah Aubrey Plaza k problematike type-castingu, postavy rozoberané v práci prioritne slúžia na ukážku pretvorenia hviezdneho obrazu, a preto akcentujem len tie znaky, ktoré považujem za relevantné: „predošlá znalosť publika, vzhľad postavy.“¹⁰⁴ Ďalej spájam do jednej kategórie, ktorú označujem ako „celkové vystupovanie postavy“ nasledovné: „reč, gestá, mimiku a akciu.“¹⁰⁵ Prostredníctvom nich som schopný ilustrovať odlišnosť týchto troch konkrétnych rolí od zvyšných v herečkinom katalógu. Zároveň kladiem veľký dôraz aj na mimofilmový diskurz v podobe: propagácie, publicistiky, reakcie publika a kritikov, na základe ktorého som schopný vyhodnotiť, akým spôsobom bola Plaza prezentovaná pri ich propagácií a ako boli neskôr prijaté.

¹⁰⁴ DYER, Richard. *Stars*. 107.

¹⁰⁵ DYER, Richard. *Stars*. 107.

5.1. Ingrid goes West

Ingrid Goes West je prvý film, ktorý Aubrey Plaza produkovala a zároveň v ňom stvárnila titulnú postavu. Jedná sa o režisérsky a scenáristický celovečerný debut tvorcu Matta Spicera.

Hlavnou aktérkou deja je Ingrid Thorburn, psychicky nestabilná mladá žena, ktorej sa po smrti jej matky radikálne zmení život. Okrem nej nemala s nikým iným pevný vzťah a táto skutočnosť spolu s jej zlým psychickým stavom spôsobia, že svoju pozornosť upriami z reálneho života na svet sociálnych sietí. Tam náhodou natrafi na slávnú influencerku Taylor Sloane. Jej profil na Instagrame vyzerá ako splnený sen, má dokonalý život plný zážitkov a k tomu stovky tisíc sledovateľov. Ingrid sa na Taylor za krátku dobu nezdravo naviaže a rozhodne sa, že ju za každú cenu musí osobne spoznať a spriatelieť sa ňou. Toto rozhodnutie ju vedie k tomu, aby vybrala životné úspory svojej zosnulej mamy a presťahovala sa do Kalifornie s nádejou na nový začiatok. Posadnutosť Ingrid dovedie do extrémnych situácií, v ktorých ohrozuje nielen seba, ale aj celé svoje okolie. Jedinou otázkou zostáva, kam až je ochotná zájsť, aby si vzťah s Taylor udržala, a popritom ostatným zabránila v odhalení pravdy, kým skutočne je.

Režisér Matt Spicer tvrdí, že film je koncipovaný takým spôsobom, aby reflektoval jeho, ale zároveň aj naše pocity z Instagramu. To, čo na aplikácií milujeme, ale zároveň aj negatívne aspekty, ktoré so sebou sociálne siete prinášajú. Postavu Ingrid vytvoril so zámerom preskúmať tieto negatíva a jeho cieľom bolo v nej zhmotniť tie najhoršie možné verzie nás samých, ktoré sa na takýchto platformách objavujú.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Variery. „Elizabeth Olsen, Aubrey Plaza & O'Shea Jackson Jr. on Social Media Satire 'Ingrid Goes West'.“ *YouTube* (online). 3.2. 2017 (vid. 19.4. 2022). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=P43w1oLpdAA>.

Ingrid

„Plaza žiari vo svojej doteraz najvýraznejšej úlohe, nebojácne a s precíznosťou chameleóna je ochotná dostať Ingrid až do hĺbky spôsobujúcej úzkosť,“¹⁰⁷ píše Los Angeles Times. Recenzie ako táto boli akousi predzvesťou toho, akým smerom sa bude uberať kariéra herečky, dovtedy známej najmä vďaka výstrednému vystupovaniu a originálnym komediálnym postavám, pretože jej predošlým dramatickejším úlohám verejnosť, ani médiá či kritici nevenovali až takú pozornosť.¹⁰⁸ Z tohto dôvodu mohla postava Ingrid na mnohých pôsobiť veľmi nečakaným dojmom napríklad preto, že rok predtým sa Plaza objavila v dvojici komédií (*Mike and Dave Need Wedding Dates* (obrázok 1) a *Dirty Grandpa* (obrázok 2)), kde si v oboch prípadoch zhrala úlohy sexy zvodkýň, ktoré boli prioritne postavené na jej sexepíle a komediálnych schopnostiach.

Obrázok 1

Obrázok 2

Možno aj z tohto dôvodu bola *Ingrid Goes West* propagovaná ako čierna komédia či satira na súčasnú spoločnosť. Na základe uvedených informácií by možno niektorí namietali, že jej obsadenie do filmu nemožno považovať za jednoznačný off-casting zo žánrového hľadiska aj typu postavy, ktorý stvárňuje. Už z prvotných reakcií z festivalu Sundance, na ktorom film premiérovali však vyplývalo, že v sebe skrýva omnoho viac. Kritici ho opisovali ako dielo

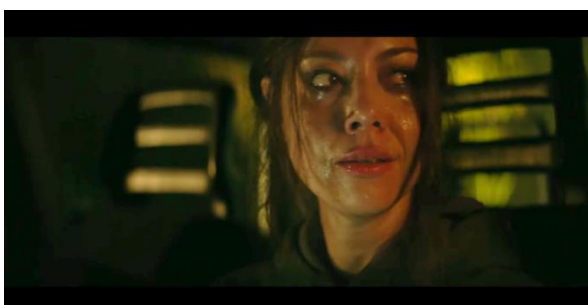
¹⁰⁷ YAMATO, Jen. „Ingrid goes West.“ *Los Angeles Times. Rotten Tomatoes* (online). 10.8. 2017 (vid. 20.5.2023). Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/ingrid_goes_west/reviews?type=top_critics.

¹⁰⁸ Jedinú výnimku v tomto ohľade predstavuje sci-fi dramédia *Safety Not Guaranteed*. Film sa tešil z veľmi pozitívnych ohlasov od kritikov aj divákov. Aubrey Plaza za stvárnenie jednej z hlavných postáv (Darius Britt) získala dvojicu ocenení (Young Hollywood Awards v kategórii Breakthrough Performance a ALMA Awards v kategórii Favorite Movie Actress - Comedy/Musical).

balansujúce na hranici medzi čiernou komédiou až psychologickou melodrámou, ktoré zároveň skúma nebezpečenstvá sociálnych sietí.¹⁰⁹ O necelé tri mesiace produkčná spoločnosť Neon, ktorá projekt odkúpila,¹¹⁰ naň zverejnila prvý teaser. Ten síce staval na komediálnych aspektoch filmu, ale priniesol aj veľmi kontrastný obraz ženy, ktorá sa od dvoch predošlých komediálnych postáv diametrálne líšila (obrázok 3,4).¹¹¹

Obrázok 3

Obrázok 4

Teaser a trailery spolu s filmom divákovi ukázali príbeh Ingrid. Plaza stvárňuje postavu, ktorá rozhodne nie je sebavedomá, svoju skutočnú identitu skôr potláča a vytvára o sebe falošný imidž silne inšpirovaný influencerkou Taylor, ktorou je posadnutá. Vidina nového začiatku v Los Angeles a potenciálna možnosť spriatelíť sa s Taylor, ju dovedú k rozhodnutiu úplne pretvoriť svoj výzor aj správanie (obrázok 5,6). Zmena sa prioritne odzrkadluje na inej farbe vlasov či v novom štýle obliekania. Posadnutosť Taylor nakoniec ovplyvňuje prakticky každý aspekt jej života: nákup nového nábytku, záujem o novú literatúru, vytvorenie nového okruhu priateľov.

¹⁰⁹ POND, Steve. „'Ingrid Goes West' Sundance Review: Aubrey Plaza Is a Social-Media Stalker to Relish.“ *The Wrap* (online). The Wrap. 21.1. 2017 (vid. 23.4. 2023). Dostupné z: <https://www.thewrap.com/ingrid-goes-west-sundance-review-aubrey-plaza/>.

¹¹⁰ WINFREY, Graham. „'Ingrid Goes West': How a First-Time Filmmaker Cracked the Sundance Code.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 22.1. 2017 (vid. 25.4. 2023). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2017/01/ingrid-goes-west-aubrey-plaza-elizabeth-olsen-matt-spicer-sundance-film-festival-1201771933/>.

¹¹¹ Neon. „INGRID GOES WEST [Official Redband Teaser] – August 2017://NEON.“ *YouTube* (online). 3.4. 2017 (vid. 24.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FbvoNz387K0>

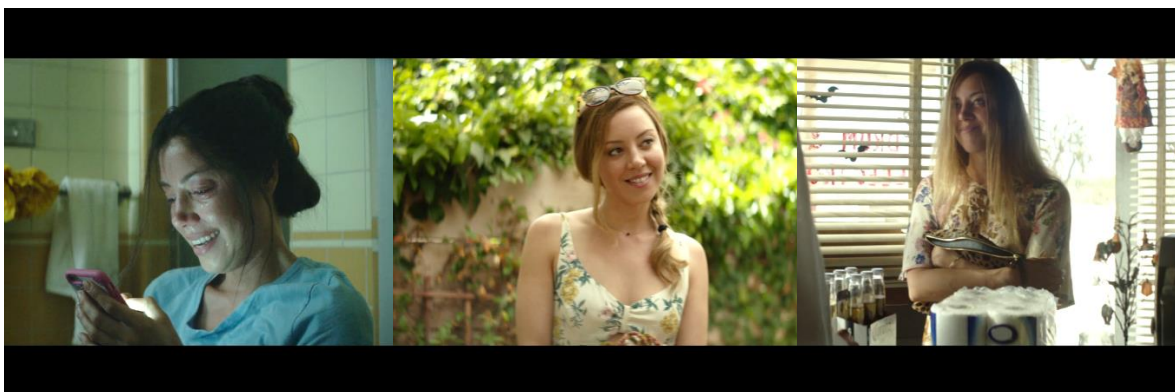

Obrázok 5

Obrázok 6

Vzhľad postavy sa v priebehu deja radikálne mení, v úvode a závere hrdinka príbehu prechádza osobnostnými krízami. Tie majú veľký dopad na jej výzor, ktorý vypovedá o zlom vnútornom rozpoložení. To navyše reflektuje jej zanedbaný, neupravený zovňajšok, ktorý silne kontrastuje s tým, akým dojmom na diváka pôsobí v jadre príbehu (obrázok 7).

Obrázok 7

Na rozdiel od mnohých jej predošlých úloh, v ktorých dominoval sarkazmus a odmeraný pohľad, sa Plaza v tomto prípade zameriava skôr na zraniteľnosť postavy. Ingrid sa vo svete cíti stratená a často bezmocná. Postava a svet okolo nej reflektujú súčasnosť, kladú si otázky týkajúce sa straty svojej jedinečnej identity v snahe zamedziť akýmkoľvek nedostatkom s cieľom dosiahnuť absolútnu dokonalosť. Jeden z problémov, ktoré priniesli sociálne siete a influenceri, ktorí často tento spôsob fungovania prezentujú. Počas naratívu sa objavuje hneď niekoľko momentov, kedy hlavnú postavu vidíme v tých najzraniteľnejších situáciách, a sú to pravdepodobne jediné chvíle, v ktorých máme možnosť spoznať „skutočnú“ Ingrid. Napríklad, keď sa na rande s Danom, u ktorého býva v podnájme otvorí o svojom vzťahu s jej zosnulou mamou.

Dan: Čo sa stalo?

Ingrid: Dostala infarkt. Ale bola chorá už predtým.

Dan: Boli ste si blízke?

Ingrid: Áno, veľmi... bývala som s ňou a... bolo to naozaj náročné. Cítila som sa, ako keby som prišla o svoju najlepšiu kamarátku.¹¹²

Dan je jediný, kto pozná pravé „ja“ hlavnej hrdinky a jej výstrednosť mu naopak pripadá zaujímavá a atraktívna. Keď ho jedného dňa zoberie so sebou na malú párty, ktorú Taylor organizuje, Dan vôbec nechápe, prečo sa s ňou Ingrid kamaráti a stretáva sa s jej okruhom priateľov, s ktorými nemá absolútne nič spoločné.

Dan: Čo to má znamenať? Prečo sa chováš úplne inak? Máš vôbec týchto ľudí rada.

Ingrid: Áno mám!

Dan: V poriadku. Len mi daj potom vedieť, keď sa objaví skutočná Ingrid.¹¹³

Hlavná hrdinka zostáva počas celého filmu zo strany ostatných postáv okrem Dana nepochodená, je vnímaná ako antagonistka. Aj úplne nestranný divák musí pripustiť, že jej správanie je často nevyspytateľné a neprimerané okolnostiam, v ktorých sa ocitá. Na to, že nie je pozvaná na svadbu reaguje nečakaným vtrhnutím na oslavu a neveste do tváre nastrieka slzný plyn. Namiesto toho, aby sa s influencerkou Taylor zoznámila normálnym spôsobom, jej radšej unesie psa Rothka a skontaktuje sa s ňou prostredníctvom inzerátu na strateného maznáčika. Keď sa kamarátstvo medzi ňou a Taylor pokazí, rozhodne sa kúpiť a neskôr presťahovať do chatky, ktorá susedí s influencerkinou, aby ju mohla sledovať. Tieto nepredvídateľné vzorce správania a emocionálna nestabilita úlohu Ingrid jednoznačne odlišujú od zvyšku postáv, ktoré hviezda dovtedy stvárnila. Tie vo väčšej či menšej miere často podliehali konvenciám komediálneho žánru a neprejavovali tak potrebnú komplexnosť. Napriek tomu, že si každý, kto film sleduje uvedomuje, aké je správanie protagonistky neprijateľné. Kvalita hereckého výkonu spočíva v tom, že Plaza je v tejto úlohe schopná docieľiť niečo naozaj náročné – vedie diváka k tomu, aby s jej postavou mnohokrát sympatizoval.¹¹⁴ Takýmto momentom je napríklad jej posledný rozhovor s Taylor, po ktorom nasleduje monológ, kde sa rozhodne zahodiť všetku pretváрку a odhaliť svoje pravé „ja“. Ku koncu filmu ho naživo streamuje cez Instagram pre svojich sledovateľov. Táto scéna je

¹¹² Ingrid Goes West (Ingrid mieri na západ) – [film]. Réžia: Matt Spicer. USA. Neon, 2017. Čas 51:57 – 52:20.

¹¹³ Ingrid Goes West, 57:27 – 57:34.

¹¹⁴ O'CONNOR, Shannon. „Ingrid goes West.“ *The Daily Beast*. Rotten Tomatoes (online). 28.2. 2023 (vid. 20.5.2023). Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/ingrid_goes_west/reviews?intcmp=rt-scorecard_tomatometer-reviews.

klúčová hned' z viacerých dôvodov. Hrdinka si v nej uvedomuje svoju vlastnú hodnotu a na základe toho je schopná otvorene konfrontovať svoj idol a zároveň čeliť krutej realite reálneho sveta.

Ingrid: Myslela som si, že sme kamarátky. Tak dobre sme sa spolu bavili.

Taylor: Bože môj. Ingrid... nikdy sme kamarátkami neboli, pretože všetko o tebe bola posratá lož. Si len ďalší pošuk, ktorý si ma našiel na Instagrame. To je všetko.

Ingrid: Všetko o mne je lož! Dobre teda...

Taylor: A...

Ingrid: Všetko o tebe je posratá lož. Ok! To teda hej.

Taylor: Fajn.

Ingrid: Tvoj brat je feťák. Tvoj manžel alkoholik ťa nenávidí a ty predstieraš, že si nejaká cool baba z LA, ale si len plná sračiek. Ezra mi všetko prezradil. Povedal mi, že keď si sa sem prisťahovala, bola si nudná, obyčajná a nemala si žiadnych kamarátov. Bola si presne ako ja.

Taylor: Vieš Ingrid... nikdy som nebola taká ako ty. Pretože ty si žalostná, patetická a narušená osoba, ktorá potrebuje pomoc profesionálov.¹¹⁵

...

Ingrid: Prakticky všetko, čo som v posledných pár mesiacoch postovala, bola lož. Nežila som žiadny rozprávkový život v L.A. Som len... lúzer. Som patetická. A viem, že niečo so mnou nie je v poriadku, ale neviem, ako to zmeniť. Skrátka mám pocit, že sa nedokážem zmeniť. Možno som len... možno som jednoducho taká, aká som. A možno som len unavená z toho, že sa neustále snažím, aby ma mali ľudia radi. A už ma nebaví hrať sa na niekoho iného. A nebaví ma byť stále osamotená. A už ma... už ma unavuje byť mnou samou. A mám pocit, že... keď nemáme nikoho, s kým by sme sa mohli zdieľať, má vôbec zmysel žiť?¹¹⁶

Propagácia a reklamná kampaň projektu boli postavené na dvojici Aubrey Plaza a Elizabeth Olsen,¹¹⁷ keďže obe herečky predstavovali osobnosti s najväčším renomé a stvárňovali ústredné postavy. Dvojica potom podstúpila sériu rozhovorov, z ktorých neskôr

¹¹⁵ Ingrid Goes West, 1:24:41 – 1:26:00.

¹¹⁶ Ingrid Goes West, 1:26:47 – 1:28:17.

¹¹⁷ Elizabeth Olsen vo filme stvárňuje influencerku Taylor Sloane, ktorá sa stáva obeťou obsesie hlavnej hrdinky Ingrid.

fanúšikovia vytvorili niekoľko video-kompilácií, dosahujúcich stovky tisíc až niekoľko miliónov zhladnutí. Veľmi virálnym sa stal aj moment z premiéry filmu, kedy sa obe herečky obliekli do rovnakých šiat (obrázok 8).¹¹⁸ Jednalo sa o dobre vyrátanú marketingovú stratégiu, založenú na premise samotného filmu. Niektoré z videí zachytávajúcich tento moment majú na internetovej stránke YouTube milióny pozretí.¹¹⁹

Obrázok 8

O dôležitosti herečiek vypovedá i plagát k filmu (obrázok 9),¹²⁰ na ktorom im patrí dominantná pozícia. Okrem iného nesie mnohé znaky typické pre propagáciu nezávislých filmov, ktoré na rozdiel od blockbusteroz nelákajú na svoju spektakulárnosť.¹²¹ V tomto prípade majú diváka osloviť pozitívne reakcie kritikov, recenzie prestížnych magazínov a lákavé herecké obsadenie. Slogan „She’ll follow you“ pod názvom filmu kapitalizuje na celkovej tematike príbehu a zároveň má funkciu pobaviť svojou dvojznačnosťou.

¹¹⁸ Zdroj: Vanity Fair [online], [cit. 20.5. 2023]. Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/style/2017/07/aubrey-plaza-elizabeth-olsen-ingrid-goes-west-premiere>.

¹¹⁹ <https://www.youtube.com/shorts/3kl-SgvXaHA>.

¹²⁰ Zdroj: HCMovieReviews [online], [cit. 20.5. 2023]. Dostupné z: <https://hcmoviereviews.wordpress.com/2017/11/22/ingrid-goes-west/>.

¹²¹ KING, Geoff. *A companion to American indie film*.

Obrázok 8

Film si vyslúžil pomerne pozitívnu reakciu zo strany divákov.¹²² Väčšie uznanie sa mu ale dostalo zo strany kritikov, ľudí z filmového priemyslu¹²³ a uspel aj na poli filmových ocenení. Na festivale Sundance získal Waldo Salt Screenwriting Award a o pár mesiacov neskôr Independent Spirit Award za Najlepší filmový debut.¹²⁴

Tento projekt úspešne odštartoval sériu nezávislých filmov, ktoré Plaza zastrešuje z pozície producentky a zároveň v nich stvárňuje ústrednú postavu. Jeho dôležitosť vnímam v tom, že prioritne napomohol zmene naratívu, ktorý bol následne o herečke vedený. Plaza film využila k tomu, aby ukázala svoju versatilitu a tým dokázala, že vie v dráme vyniknúť rovnako dobre ako v komédií. Ako dôkaz mi slúži pozitívny kritický konsenzus, ktorý bol vedený s ohľadom na jej herecký výkon v úlohe Ingrid.

¹²² Na internetových agregátoch filmových recenzií film dostal od fanúšikov nasledovné hodnotenia(IMDb 66%, ČSFD 61%, Letterboxd 68%, Metacritic 70%, Rotten Tomatoes 71%).

¹²³ (Metacritic 71%, Rotten Tomatoes 85%).

¹²⁴ Okrem spomenutých výhier sa môže pochváliť desiatkou ďalších nominácií v rozličných kategóriách na prestížnych filmových festivaloch a filmových oceneniach.

5.2.Black Bear

Black Bear je štvrtým celovečerným filmom režiséra a scenáristu Lawrencea Michaela Levinea. Ten Aubrey Plaza presvedčil, aby si zahrala hlavnú úlohu a navrhol jej, nech v ňom figuruje aj na pozícií producentky.

Ide o pomerne netypické dielo s komplikovanejším naratívom, ktorý je rozdelený na dve dominantné časti. Celý dej filmu sa odohráva v odľahlom dome pri jazere, obklopenom lesom a horami. Hlavnou postavou je herečka a režisérka Allison, ktorá zažíva tvorivý blok. Do týchto vzdialených končín sa vybrala preto, aby ho prekonala a získala novú inšpiráciu. V dome sa nachádza spolu s dvojicou: hudobníkom Gabeom a jeho tehotnou priateľkou, tanečnicou Blair. Tí nehnuteľnosť prenajímajú za účelom spoznať zaujímavých ľudí a trochu si privyrobiť. Izolovanosť miesta ale spôsobuje, že sa trojica čoskoro dostáva do komplikovanej spleti klamstiev, žiarlivosti, túžob a manipulácie, bez možnosti vyhnúť sa otvorenému konfliktu. Druhá časť príbehu prináša zvrät, ktorý rozvracia hierarchiu postáv a stavia ich do protipólnych úloh.

Hlavnú tému predstavuje kreatívny proces a s ním spojená otázka, kam až sú umelci ochotní zájsť, aby svoje dielo vytvorili?¹²⁵ V prapodstate pojednáva o zobrazení ženy, ktorá si prechádza umeleckou krízou. Divákovi sa postupne odkrýva príbeh, stierajúci hranice medzi autobiografiou a imaginárnym scenárom.¹²⁶

¹²⁵ IMDb. „Watch Aubrey Plaza Work Hard to Avoid 'Black Bear' Spoilers.“ *You Tube* (online). 25.1. 2020 (vid. 20.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=T2LSh5N8ank>.

¹²⁶ Rotten Tomatoes. „Black Bear – movie info.“ *Rotten tomatoes* (online). Vid. 20. 4. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/black_bear.

Allison

Po úspechu, ktorý Plaza zažila s dramédiou *Ingrid goes West* pokračovala v tradícii dramatickejších úloh v seriáli *Legion*, krimi komédií *An Evening with Beverly Luff Linn* a horore *Child's Play*. V mnohých rozhovoroch avizovala, že má veľký záujem stvárňovať rôznorodé postavy a cíti potrebu rozširovať portfólio svojich úloh. Z toho dôvodu diváci vedeli, že v najbližšej dobe môžu od nej očakávať žánrovo rozmanitejšie projekty. Keď v roku 2019 povedala áno dráme s názvom *Black Bear*, už od začiatku si uvedomovala, že pôjde o veľmi komplikovaný projekt vo všetkých aspektoch, či už z pohľadu produkcie,¹²⁷ ako aj v závislosti od témy, ktorú dielo rozoberá. Režisér Lawrence Michael Levine ústrednú hrdinku príbehu napísal a založil špeciálne pre Aubrey.¹²⁸ Retrospektívne na natáčanie nahliada ako na „jednu z najnáročnejších vecí, aké kedy zažila.“¹²⁹ Je to film, v ktorom naplno využila svoj herecký arzenál a siahla si až na dno svojich síl, aby autenticky stvárnila dvojrolu herečky a režisérky Allison.¹³⁰

Ešte raz by som rád pripomenul, že film je rozdelený na dve samostatné časti. Táto skutočnosť sa ukazuje ako zásadná, pretože má podstatný vplyv na dvojicu hlavných ženských postáv, ktoré sa stávajú v mnohých aspektoch prepojené. Ovplyvňuje ich vzťah aj správanie. Jediné, čo si hrdinky v oboch častiach ponechajú rovnaké, sú ich mená. V otázke výzoru je kľúčovým prvkom oblečenie postavy.

Výzor v tomto prípade ale neodzrkadľuje jej vnútorné rozpoloženie, ale určuje, či v príbehu zastáva úlohu (dominantnú) manipulátor alebo (submisívnu) jeho obeť. V prvej časti filmu je tým, kto ťahá za nitky Allison, ktorá vedome a úmyselne narúša a rozvracia už tak krehký vzťah partnerskej dvojice (obrázok 10, 12). V tej druhej nastáva zvrät a je to Blair ktorá sa s Allison zahráva (obrázok 11,13). Keď majú hrdinky oblečené šaty ako je tomu na

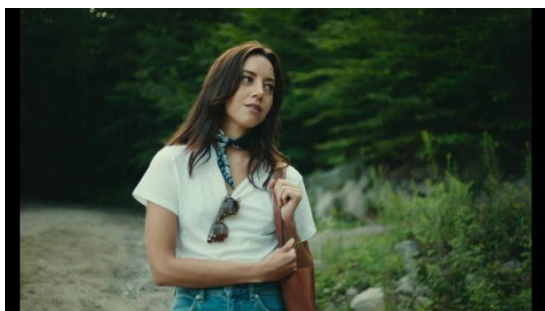
¹²⁷ Film sa natáčal v náročných podmienkach chaty obklopenej pohorím. Najväčším problémom bola izolovanosť a ťažká dostupnosť miesta ako aj technické aspekty. Keďže chata bola poháňaná solárnymi panelmi a generátorom, štáb zažíval výpadky energie, internetu a absenciu signálu. Natáčanie zároveň komplikovala skutočnosť, že väčšina filmu sa odohráva v nočných hodinách.

¹²⁸ Na scenári pre film začal pracovať po ich vzájomnom stretnutí a spolupráci na seriáli *Easy* (2017-19), v ktorom sa Plaza objavila v epizódnej úlohe.

¹²⁹ ORDOÑA, Michael. „Aubrey Plaza digs deep on ‘Black Bear,’ a complicated blending, shifting of narratives.“ *Los Angeles Times* (online). Los Angeles Times. 27.1. 2021 (vid. 24.5. 2023). Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/awards/story/2021-01-27/aubrey-plaza-digs-deep-on-black-bear-a-complicated-blending-shifting-of-narratives>.

¹³⁰ RIFE, Katie. „Black Bear’s Aubrey Plaza breaks down one of the best performances of the year—her own.“ *The A.V. Club* (online). G/O Media. 8.12. 2020 (vid. 25. 5. 2023). Dostupné z: <https://www.avclub.com/black-bear-s-aubrey-plaza-breaks-down-one-of-the-best-p-1845821704>.

(obrázkoch 14 a 15) nachádzajú sa v úlohe obete. Jedinú výnimku predstavujú červené plavky, ktoré má v rôznych momentoch filmu oblečené výhradne Allison. Prikladám im význam hneď z viacerých dôvodov. Určite by sa dali považovať za objektívny korelát, pretože si s nimi vieme stotožniť len hlavnú aktérku. A zároveň sa vďaka nim prepájajú všetky rozdielne pasáže filmu, pretože každá z nich začína scénou, v ktorej ich má hrdinka oblečené.

Obrázok 9

Obrázok 10

Obrázok 11

Obrázok 12

Obrázok 13

Obrázok 14

Rovnaké paralely sa dajú od sledovať aj na správaní postáv. Allison je v prvej polovici deja režisérkou hľadajúcou inšpiráciu pre svoj nový film. Chová sa veľmi neurčito a voči svojim hosťom vysielala zmiešané signály. Táto časť je zároveň založená prakticky výhradne na konverzácií troch postáv. Plaza tu využíva svoj jedinečný štýl humoru a pracuje

s iróniou, sarkazmom a cynizmom. Allison si často vo svojich vyjadreniach protirečí a dala by sa označiť za nespoľahlivého rozprávača. Jej nedôveryhodnosť podtrhuje tým, s akým sebavedomím každý výrok prednesie a vzápätí ho dokáže s absolútnou ľahkosťou znegovať.

*Allison: Povedala som si, že ak sa nikdy nenaučím variť, nikdy sa nestanem ženou v domácnosti.*¹³¹

*Allison: Myslím, že sa mi páčia tradičné genderové úlohy. Áno. Nie, naozaj, myslím to vážne. Pozrite, nemôžem povedať, že časť mňa nechce, aby muž jednoducho... prišiel a o všetko sa postaral.*¹³²

Allison: Hej, myslím si, že feminizmus je zvrátený. Áno... Chlpaté podpazušie na ženách, fakt nechutné. Ale na mužoch...

*Robím si srandu.*¹³³

Takto značne kontrastné vyjadrenia ju znemožňujú definovať. V momente, keď si diváci aj postavy vo filme myslia, že ju aspoň z časti rozlúštili, ich vždy prekvapí nečakanou reakciou alebo odpoveďou.

Blair: Je naozaj ťažké ťa rozlúštiť.

*Allison: Hej, ľudia mi to hovoria neustále, ale v skutočnosti si myslím, že som čitateľná skrz naskrz. Ostatní si to však neuvedomujú a zbytočne veci komplikujú.*¹³⁴

Allisonina záhadnosť napomáha pri definovaní ostatných postáv, ktoré na ňu reagujú veľmi odlišným spôsobom. Blair si myslí, že u Allison nájde pochopenie, pretože ju spočiatku považuje za podobne zmýšľajúcu ženu s veľmi progresívnymi názormi. Usudzuje tak na základe režisérkiných filmov, ktoré si interpretuje ako silne feministické. Na jej prekvapenie sa s ňou ale hlavná hrdinka veľmi nestotožňuje a naopak sympatizuje s Gabeom. Tomu správanie ich hostky imponuje a je viditeľné, že k sebe obe postavy pociťujú náklonnosť. Allison môže byť v tomto prípade vnímaná ako katalyzátor, ktorý len umocňuje nefunkčnosť vzťahu partnerskej dvojice. Celá situácia eskaluje v otvorený konflikt.

Blair: Ty už ma nemiluješ. A to čakám tvoje posraté dieťa!

¹³¹ Black Bear (Čierny medveď) – [film]. Réžia: Lawrence Michael Levine. USA. Momentum Pictures, 2020. Čas: 17:54 – 17:58.

¹³² Black Bear, 25:09 – 25:24.

¹³³ Black Bear, 18:30 – 18:43.

¹³⁴ Taktiež, 18:53 – 19:02.

Gabe: Naozaj sa o tomto ideme baviť práve teraz?

Blair: Videla som, ako si sa na ňu pozeral! Myslíš si, že je zaujímavejšia ako ja, pretože súhlasí so všetkými tvojimi hlúpymi, príšernými názormi!

Gabe: Blair, myslím, že si toho trochu veľa vypila, dobre, a si...

Blair: Si do nej zamilovaný. Si, ja to viem.¹³⁵

Tým, že tendenciou Allison je neustále prekvapovať, na záver diváka čaká ďalšie odhalenie. To, čo mohlo do tejto chvíle pôsobiť ako veľmi unikátne a netypické, no pomerne nevinne zábavné správanie protagonistky či jej snaha humorne reflektovať témy, sa ukazujú ako lož. Allison je v skutočnosti vykalkulovanou manipulátorkou, ktorá využíva narušený vzťah dvojice vo svoj prospech kvôli Gabeovi, pretože ju naozaj priťahuje.

Allison: Klamala som od chvíle, keď som sem prišla. Moja matka je v poriadku. Je to mrcha, ale žije. Býva vo Wisconsine.

Gabe: Čo...?

Allison: Som naozaj dobrá kuchárka. Len nemám záujem mať rodinu. Myslím si, že deti sú odpudivé. A čo sa týka mojich scenárov, zvyčajne začínam s naozaj obyčajnou premisou, ako napríklad... "Dobro zvíťazí nad zlom", a... prestali ma obsadzovať do filmov, pretože som bola náročná.

Allison: Áno. A... čo ešte? Viem presne, čo znamená solipsistický. Hm, za stipendium som navštevovala Wesleyan. Som totálna feministka. Naozaj. Myslím si, že ženy sú absolútne nadradené a všetci muži by mali zomrieť.¹³⁶

V druhej časti filmu sa ženské úlohy obracajú. Na rozdiel od tej prvej je tu ale napätie cítiť už od samého začiatku. Allison v nej zosobňuje herečku, ktorá je manželkou režiséra Gabea. Dvojica sa spolu s filmovým štábom nachádza na odľahlej chate v horách, kde natáčajú film. Gabe sa rozhodne Allison motivovať k uveriteľnejšiemu výkonu tým, že s druhou herečkou Blair predstierajú falošnú aféru.

Gabe: Bože môj. Musíš si pozrieť tento záber, pretože to bude neuveriteľné. Pozri.

Blair: Bože môj. To sú slzy?

Gabe: Áno.

Blair: To som zvedavá, či sa aj so mnou takto psychologicky zahrávaš.

Gabe: Nie, s tebou nemusím.¹³⁷

¹³⁵ Taktiež, 32:21 – 32:44.

¹³⁶ Taktiež, 40:09 – 41:10.

...

Gabe: Myslíš si, že netuší, čo mám za lubom? Sama vie, že jej to pomáha. Ver mi, sme manželia už šesť rokov.

Blair: Ja viem, len mám z nej také divné pocity, akoby ma reálne chcela zabiť.

Gabe: A uvedomuješ si, aké je to dobré pre poslednú scénu?¹³⁸

Plaza je v role obete manipulácie rovnako presvedčivá a vytvára komplexnú postavu, ktorá vôbec nie je sebavedomá, ale naopak reflektuje spôsob, akým sa správala Blair v prvej časti filmu. Je paranoidná, plná neistoty, zúfalstva, poháňa ju žiarlivosť a svoje pocity utápa v alkohole, a preto sa z nej stáva veľmi nevyspytateľná divoká karta. Hlavná predstaviteľka tu stvárňuje dve diametrálne odlišné podoby hrdinky, ktoré sa vzájomne vylučujú v nespočetnom množstve charakteristík. Obe sú veľmi dynamické, plné prekvapení a nie je ich jednoduché definovať. Verzia Allison v prvej polovici filmu manipuluje ostatnými postavami a až neskôr odhaľuje svoju skutočnú identitu, a tým donúti ostatných aktérov čeliť realite. V druhej polovici filmu je ona tou, ktorou ostatní manipulujú. S pravdou je konfrontovaná v závere pri rozhovore so svojim manželom, čím stráca ilúzie o ich vzťahu.

Gabe: Potrebujem, aby si ma počúvala. Dnes večer si bola úžasná. Pozri sa na mňa. Pozri sa na mňa. Pozri sa na mňa. Tento film ti zmení život.

Allison: Je mi to jedno. Je to tak. Nezáleží mi na tom. Nezáleží mi na tom. Záleží mi na tebe. Milujem ťa... Mal by si milovať ju. Mal by si. Ja som príšerná.

Gabe: Nič... S Blair sa nič nestalo.

Allison: Ty nie si... Nie si do nej zamilovaný?

Gabe: Nie.

Allison: Nespál si s ňou?

Gabe: Nie.¹³⁹

...

Allison: Pamätáš si, aké to bolo na začiatku?

Gabe: Mm-hm.

Allison: Pred týmto všetkým? Pamätáš si? Pred všetkými tými filmami? Boli sme takí šťastní. Chcem sa tam vrátiť. Chcem, aby sme opäť boli normálnymi ľuďmi. Myslíš, že by sme to mohli urobiť?

¹³⁷ Taktiež, 52:07 – 52:27.

¹³⁸ Taktiež, 53:03 – 53:14.

¹³⁹ Taktiež, 1:30:46 – 1:31:48.

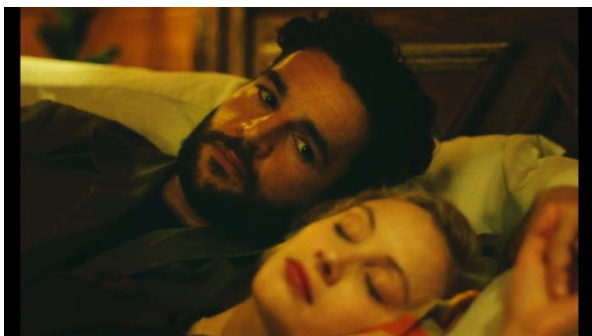
Gabe: Mm-hm.

Allison: Myslíš, že by sme sa mohli vrátiť späť a byť normálni?

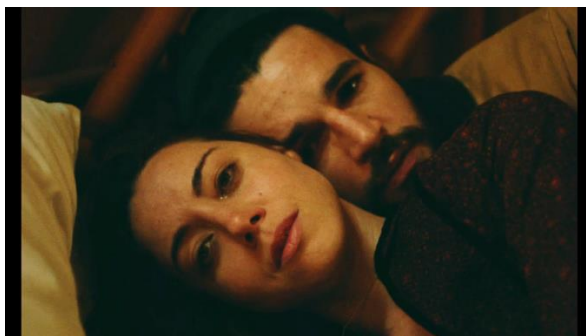
Gabe: Ššš...

Allison: Myslíš, že tí ľudia sú preč? Zničili sme ich, však?¹⁴⁰

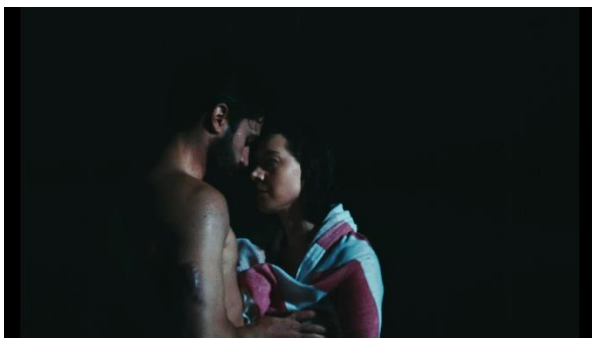
Prvá a druhá polovica samotného deja sa zároveň rovnako v mnohých aspektoch zrkadlia a poskytujú veľmi podobný priebeh udalostí, ktorý sa odvíja od základnej témy, ktorou je v tomto prípade manipulácia a citové vydieranie (obrázok 16 – 19).

Obrázok 15

Obrázok 16

Obrázok 17

Obrázok 18

Black Bear debutoval na festivale Sundance v januári 2020 a o pár mesiacov po premiére naň odkúpila distribučné práva spoločnosť Momentum Pictures. Z dôvodu prebiehajúcej pandémie film súčasne uviedli v kinách a do on-line distribúcie. Herci podstúpili sériu rozhovorov, ktoré sa konali dištančne. Reklamná kampaň bola postavená prioritne na Aubrey Plaza, ktorá sa ako jediná objavuje na plagáte a vo filmovom trajleri je jej venovaný najväčší priestor (obrázok 20).¹⁴¹ Toto rozhodnutie pravdepodobne pramenilo z predchádzajúceho úspechu *Ingrid goes West*, ktorý aj vďaka Plaza postupne nadobudol na

¹⁴⁰ Taktiež, 1:32:44 – 1:33:35.

¹⁴¹ Zdroj: Flickering Myth [online], [cit. 25.5. 2023]. Dostupné z: <https://www.flickeringmyth.com/2021/02/uk-poster-and-trailer-for-black-bear-starring-aubrey-plaza-christopher-abbott-and-sarah-gadon/>.

prestíži a popularite. Plagát aj trajler sa zároveň vyznačujú prvkami, často spojenými s propagáciou nezávislých filmových projektov. Využívajú výňatky z pozitívnych recenzií kritikov, ktoré ponúkajú priaznivé vyjadrenia chváliace herecké výkony predovšetkým ten od hlavnej predstaviteľky, tým zároveň robia dielo atraktívnejším a majú vypovedať jeho kvalite.

Obrázok 19

Reakcia publika bola rozhodne z väčšej miery pozitívna,¹⁴² medzi kritikmi a filmovými profesionálmi sa projektu dostalo ešte väčšej priazne.¹⁴³ *Black Bear* sa rovnako môže pochváliť úspechom na poli filmových festivalov a ocenení, na ktorých získal 15 nominácií v rôznych kategóriách a dve z nich premenil na víťazstvo.

Význam tohto filmu pre jej kariéru vnímam v tom, že komplexná dramatická dvoj-úloha Allison upevnila jej status všestrannej charakterovej herečky. Odniesla si za ňu (Actor Achievement Award na udeľovaní cien Hollywood Critics Association a Imagen Foundation Awards v kategórií Best Actress - Feature Film). Je to zároveň rola, ktorú mnohí označujú za jeden z najlepších hereckých výkonov v roku 2020 a považujú ju zatiaľ za jej najkvalitnejšie vystúpenie.

¹⁴² Na internetových agregátoch filmových recenzií film dostal od fanúšikov nasledovné hodnotenia (IMDb 65%, ČSFD 59%, Letterboxd 70%, Metacritic 70%, Rotten Tomatoes 65%).

¹⁴³ (Rotten Tomatoes 89%, Metacritic 79%).

5.3.Emily the Criminal

Emily the Criminal predstavuje celovečerný debut, ktorého autorom je režisér a scenárista John Patton Ford. Od momentu, kedy sa Aubrey Plaza oboznámila s námetom, bolo pre ňu prioritou stvárniť hlavnú rolu. Veľkú dôležitosť kládla na to, aby titulná postava aj celkový projekt dostali to správne zaobchádzanie a najlepší spôsob, ako to docieľiť bolo podieľať sa ňom od začiatku do konca z pozície producentky.

Dej príbehu sleduje Emily Benetto, mladú ženu nachádzajúcu sa v zložitej životnej situácii. Trápi ju dlh 70 000 dolárov spôsobený študentskou pôžičkou, ktorý je nútená splácať. Nanešťastie záznam v registri trestov jej znemožňuje dostať sa k lukratívnejším pozíciám, a tak musí brať akúkoľvek podradnú prácu. Náhodnou súhrou okolností dostane možnosť si za deň zarobiť dvesto dolárov. Háčik je v tom, že netuší, čo robota obnáša. Keď pravda vyjde na povrch, Emily sa vedome ocitá v nelegálnom biznise podvodov s kreditnými kartami. Dôvod, ktorý ju motivuje v tejto činnosti pokračovať, sú rastúce zisky za každý vykonaný podvod. Výsledkom je, že sa ponára čoraz hlbšie do nepredvídateľných vôd kriminálneho podsvetia v Los Angeles. A je len otázkou času, kedy sa celá situácia môže obrátiť v jej neprospech.

Film núti diváka premýšľať, slúži ako kritika amerického vzdelávacieho a pracovného systému. Sú v ňom zosobnené režisérove frustrácie z toho, že usilovnosť a pracovitosť často nie sú odmenené, a naopak zo systému profitujú nesprávni ľudia.¹⁴⁴ Veľký dôraz bol kladený na to, aby dej aj postavy pôsobili čo najautentickejšie s cieľom umožniť divákovi, aby sa s nimi mohol vo viacerých ohľadoch stotožniť.¹⁴⁵

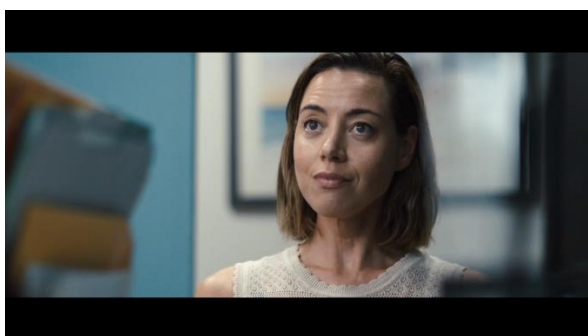
¹⁴⁴ American Film Institute. „John Patton Ford on Making EMILY THE CRIMINAL.“ *You Tube* (online). 2.11. 2022 (vid. 21.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Ve36bgyU2n4>.

¹⁴⁵ The Upcoming. „Aubrey Plaza & John Patton Ford on Emily the Criminal, real social issues, Theo Rossi, ex-con stigma.“ *You Tube* (online). 25.10. 2022 (vid. 21.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZqICkV7X328>.

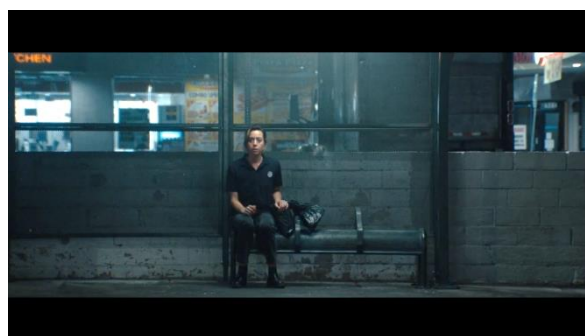
Emily

V živote herca/herečky z času na čas príde moment, kedy sa im do rúk dostane scenár k projektu, ktorý ho/ju očarí na prvý pohľad. Túto situáciu zažila Aubrey Plaza pri filme *Emily the Criminal*. Okamžite ju oslovila postava Emily a dôvod bol očividný – predstavovala čosi iné a nové, s čím sa herečka ešte nepopasovala. Ak je niečo, čo sa jej v poslednej dobe naozaj darí, tak je to schopnosť prekvapiť diváka zaujímavou voľbou rolí. "Často sa stáva, že sa s niekým rozprávam o projekte a on povie: 'Ušijeme ho na mieru presne pre vás! Prepíšeme to len pre vás! A to je moja nočná mora. Hovorím si: "Nechcem, aby ste to robili. Vy neviete, kto som - myslíte si, že to viete, ale nie je to tak. Som herečka - nechajte ma hrať.'"¹⁴⁶

Zdanie vie klamať a v prípade Emily to platí hneď niekoľkokrát. Na prvý pohľad totiž pôsobí veľmi obyčajne a sympaticky, no ako film naberá na obrátkach, divák postupne odhaľuje, kam až je schopná zájsť, aby dosiahla to, po čom túži. Výzor postavy sa v priebehu filmu prakticky vôbec nemení, oblieka sa veľmi univerzálne, nenosí oblečenie make-up, ktorým by vyčnievala, v čom vidím snahu dosiahnuť čo najväčšiu všednosť a prirodzenosť. Film sa tematikou zameriava na problémy obyčajného človeka, ktorý sa dostane to ťažkej finančnej situácie. Z toho dôvodu vyvodzujem, že voľba výzoru postavy má docieľiť, aby sa s hrdinkou diváci vedeli stotožniť nielen po príbehovej stránke (na základe jej konania), ale aj v prípade jej výzoru (obrázok 21,22).

Obrázok 20

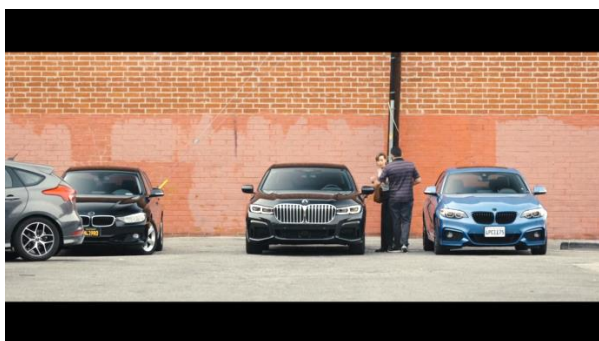
Obrázok 21

Univerzálna téma, akou sú študentské pôžičky a ich splácanie má zároveň za následok, že každý, kto sa v takej situácii ocitol, sa s postavou vie stotožniť aj po pocitovej stránke a chápe jej motivácie. Zároveň problémy, ktoré hlavná hrdinka zažíva majú celosvetový presah, ak by

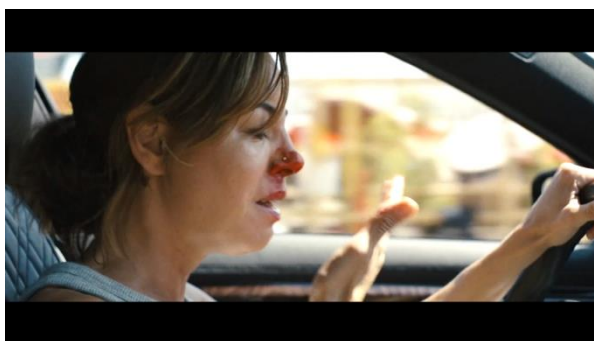
¹⁴⁶ GRIERSON, Tim. „Don't tailor a role to me, says Aubrey Plaza. 'Just let me act.'“ *Los Angeles Times* (online). Los Angeles Times. 2.1. 2023 (vid. 28.5. 2023). Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/awards/story/2023-01-02/emily-criminal-aubrey-plaza-actor-producer>.

sa zovšeobecnil na situáciu, v ktorej človek s ekonomickými problémami musí splácať vysoký dlh, no jeho okolie mu znemožňuje, aby tak docielil normálnym spôsobom. To ju dovedie až na cestu podvodov s kreditnými kartami.

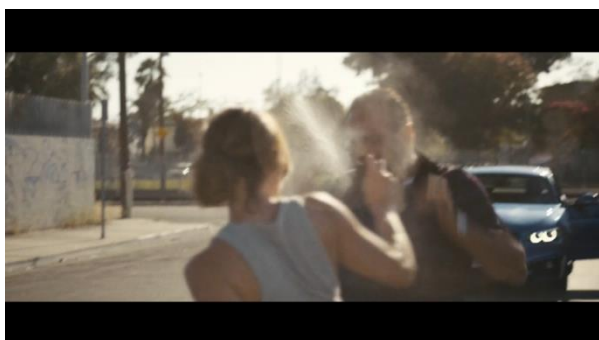
Výzor protagonistky, ktorý neprechádza vývojom, som definoval ako veľmi všedný. To sa nedá tvrdiť o jej konaní a vystupovaní. Spočiatku je viditeľné, aká je Emily v kriminálnom svete neskúsená. Pri podvodoch s kartami kontroluje kamery a aby nebola spozorovaná, nasadí si na hlavu čiapku. Je viditeľné, ako nekomfortne sa v danej chvíli cíti. Zlý finančný stav hlavnú postavu postupne motivuje čoraz viac riskovať, čím sa dostáva až do života ohrozujúcich situácií, napríklad nevydarenú krádež auta (obrázok 23 – 26).

Obrázok 22

Obrázok 23

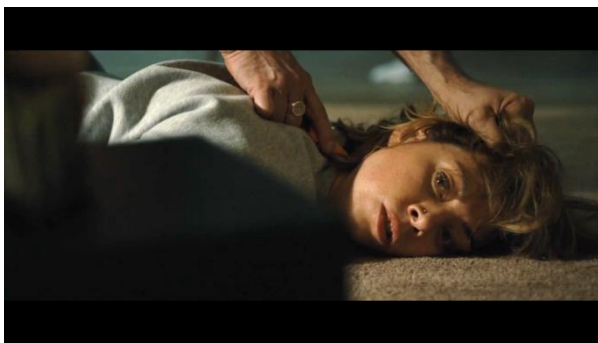

Obrázok 24

Obrázok 25

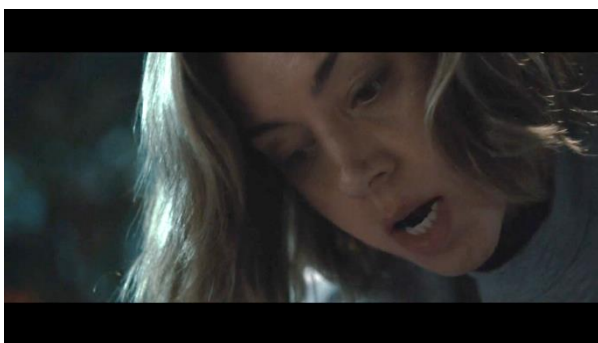
No momenty ako tento budujú hrdinkino sebavedomie, zocelujú ju a pripravujú na čoraz väčšie výzvy, ktorým by stará verzia Emily nebola schopná čeliť. To ale spôsobuje, že začína k veciam pristupovať s väčšou ľahostajnosťou a neopatrnosťou. Napríklad, keď sa rozhodne uskutočniť obchod u seba doma, pri ktorom je prepadnutá dvojicou zlodějov (obrázok 27 – 30).

Obrázok 26

Obrázok 27

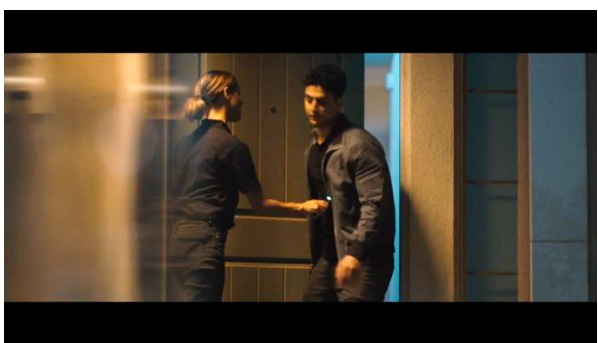

Obrázok 28

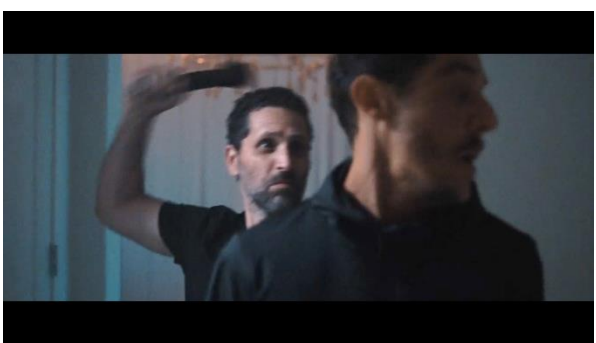

Obrázok 29

To, že postava neustále prechádza osobným vývojom ju znemožňuje zaradiť do jednoznačného typu. Na základe mnohých činov a rozhodnutí by sme ju mohli kategorizovať aj ako antagonistku, pretože si uvedomuje, že takéto konanie je nesprávne. V priebehu celého deja však zároveň vidíme snahu hrdinky veci riešiť tak, ako by sa mali, no okolitý svet jej kladie do cesty samé prekážky. V momente, keď už Emily nemá čo stratiť, sa rozhodne pre najväčší životný risk a uskutoční niekoľko stotisícovú lúpež (obrázok 31 – 34).

Obrázok 30

Obrázok 31

Obrázok 32

Obrázok 33

Skutočným antagonistom je v tomto príbehu spoločenský systém, ktorý hrdinke znemožňuje šancu na normálny život, pretože je nastavený tak, že z neho benefitujú tí nesprávni. Film spolu s protagonistkou nastavujú zrkadlo súčasnej spoločnosti. Ukazujú svet, ktorý na každého zamestnanca nahliada ako na nahraditeľný produkt. Nehľadí sa na potreby jednotlivca - ak nie je s niečím spokojný, vymenia ho za niekoho iného. V takto nastavenom svete je veľmi ľahké prísť o akékoľvek ilúzie a jediné, čo pretrvá je frustrácia. Myšlienka, ktorú toto dielo nesie je skvele odpozorovateľná pri pracovnom pohovore, ktorý pre Emily predstavoval možnosť na slušný začiatok. Ten ale v jeho závere pôsobí nedosiahnuteľne.

Alice: My hľadáme stážistku v oblasti dizajnu. Láka Vás táto pozícia?

Emily: Jednoznačne áno.

Alice: Dobre.

Emily: Áno. Prepáčte... hovorili ste stážistu? Je to práca alebo stáž?

Alice: Všetci moji asistenti sú stážisti.

Emily: Ospravedlňujem sa... ide o platenú pozíciu?

Alice: Zo začiatku nie. Funguje to tak, že prvých 5-6 mesiacov sa zoznamujete s prácou a v prípade, že Vám to pôjde, tak to potom následne môžeme prediskutovať.

Emily: Dobre. Prepáčte, len si to chcem všetko ujasniť. Aká je pracovná doba?

Alice: Máme normálnu pracovnú dobu... Uvedomujete si, že sa bavíme o veľmi žiadanej pozícii?

Emily: Áno, samozrejme. Tomu rozumiem. Čomu ale nechápem je, ako môžete po niekom chcieť, aby pracoval bez nároku na mzdu.

Alice: Viete, keď som bola vo Vašom veku, povedali mi, že môžem robiť jedine sekretárku.

Emily: Dobre, ale sekretárky dostávajú plat.

Alice: O tom to ale nie je.

Emily: Mali ste v mojom veku dlh 60 000 dolárov?

Alice: A čo toto? Keď som bola vo Vašom veku, bola som jediná žena v miestnosti plnej mužov.

Emily: Ale mali ste platenú prácu. Dostávali ste plat? Nemýlim sa?

Alice: Na toto naozaj nemám čas. Nie ste trochu rozmaznaná?

Emily: Rozmaznaná?

Alice: Budem k Vám úprimná. Nepatríte sem, pretože si myslíte, že sa všetci o Vás idú potrhať. Nikto sa o Vás nepotrhá, ja teda určite nie.

Emily: Pane Bože.

Alice: Snažím sa Vám pomôcť.

Emily: Toto bolo fantastické, Liz. Fakt ďakujem.

Alice: Ďakujeme, už nič nehovorte a odíďte. Ďakujem, že ste prišli.

Emily: Hej. Pokiaľ mi chcete rozkazovať, tak ma dajte na zasratú výplatnú pásku! Čo Vy na to?¹⁴⁷

Finálny prerod hrdinky na „kriminálnika,“ v sebe zosobňuje sklamanie z toho, ako súčasný svet a spoločnosť v mnohých ohľadoch zmýšľajú a fungujú.

Emily: My sme nebezpeční ľudia, nie? To on by sa mal báť nás. Títo zmrdi ťa budú okrádať a využívať, dokedy si sám nenastavíš svoje pravidlá. O tom to je. Nemám pravdu? Mýlim sa snád?¹⁴⁸

Rovnako ako tomu bolo v prípade predchádzajúcich dvoch filmov, aj *Emily the Criminal* debutoval na festivale Sundance (2022). Čoskoro po jeho uvedení odkúpili práva na distribúciu spoločnosti Vertical Entertainment a Roadside Attractions. Pre jeho oficiálne uvedenie do kín zvolili leto. Na propagáciu filmu sa sériou rozhovorov prioritne podieľali predstavitelia dvojice ústredných postáv Aubrey Plaza a Theo Rossi spoločne s režisérom Johnom Pattonom Fordom. Reklamná a promo kampaň filmu zdieľala podobnosti s predošlými dvomi spomínanými projektmi. Považujem ju najmä za veľmi identickú s tou, ktorú mal *Black Bear*, postavil ju z dominantnej časti na herečke (obrázok 35).¹⁴⁹ Plagát zároveň obsahuje prvky upozorňujúce na kladné aspekty diela, ktoré vypovedajú o jeho

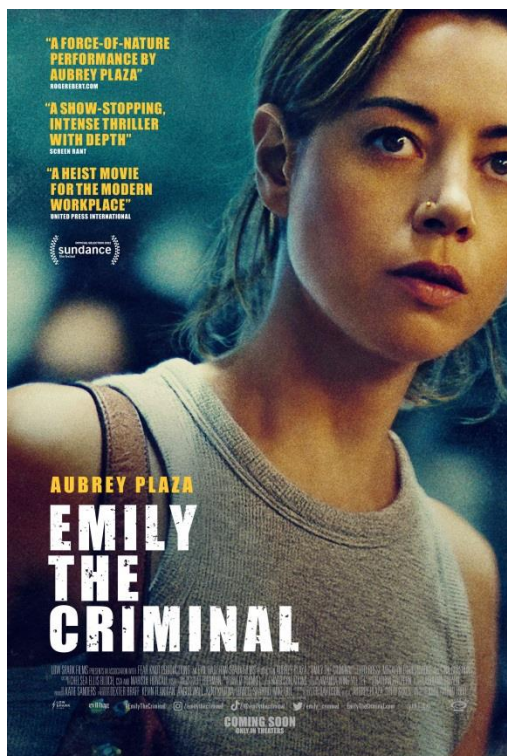
¹⁴⁷ *Emily the Criminal*– [film]. Réžia: John Patton Ford. USA. Vertical Entertainment, Roadside Attractions, 2022. Čas: 1:10:18 – 1:11:58.

¹⁴⁸ *Emily the Criminal*, 1:15:40 – 1:15:55.

¹⁴⁹ Zdroj: IMDb [online], [cit. 28.5. 2023]. Dostupné z:

www.imdb.com/title/tt15255876/mediaviewer/rm2314734081/?ref_=tt_ov_i.

prestížnej hodnote. Jedným z nich je logo významného filmového festivalu, na ktorom bol uvedený. Nad ním sa nachádzajú tri extrakty z priaznivých recenzií, chváliacich výkon hlavnej predstaviteľky a žánrovú inovatívnosť diela.

Obrázok 34

Verejnosť film prijala naozaj kladne.¹⁵⁰ Rovnako výrazne oslovil mnohých filmových kritikov aj slávne osobnosti,¹⁵¹ ktoré vyzdvihovali jeho uvedomelosť a zameranie. Chválili, že upozorňuje veľmi aktuálnou témou zameranou na mladých ľudí, ktorý sú nútení splácať enormné študentské pôžičky v hodnotách desiatok tisíc dolárov. Priazeň a podporu mu na sociálnych sieťach vyjadrili režiséri ako Guillermo Del Toro¹⁵² alebo Edgar Wright.¹⁵³ Bývalý prezident USA Barack Obama ho zas uviedol vo svojom zozname najobľúbenejších filmov¹⁵⁴ za rok 2022.

¹⁵⁰ Na internetových agregátoch filmových recenzií film dostal od fanúšikov nasledovné hodnotenia (IMDb 67%, ČSFD 63%, Letterboxd 68%, Metacritic 67%, Rotten Tomatoes 79%).

¹⁵¹ Na internetových platformách si od kritikov vyslúžil 94% na Rotten Tomatoes a 75% na Metacritic.

¹⁵² DEL TORO, Guillermo. „EMILY THE CRIMINAL.“ *Twitter* (online). 23. 8. 2022 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z: <https://twitter.com/RealGDT/status/1562112260557811712>.

¹⁵³ WRIGHT, Edgar. „40 movies which I saw in the last year that I enjoyed or was impressed by...“ *Instagram* (online). 28.2. 2023 (vid. 27.5.2023). Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CpNDW9gruTU/?img_index=2.

¹⁵⁴ OBAMA, Barack. „Barack Obama's favourite films of 2022.“ *Twitter* (online). 23.12. 2022 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z: <https://twitter.com/BarackObama/status/1606356531385143297>.

Tým, že takto pozitívne zarezoval mohol budovať kampaň orientovanú na filmové ocenenia. Nakoniec získal hneď deväť výherných cien z dvadsiatich troch nominácií v rôznych kategóriách. Film sa napríklad môže pýšiť cenou za najlepší scenáristický debut, ktorú získal na Film Independent Spirit Awards alebo miestom v top desiatke nezávislých filmov za rok 2022, ktorú utvára National Board of Review, USA.

Tento film považujem za projekt, ktorý veľmi úspešne prepojil svoju komerčnú aj prestížnu stránku. Spomedzi trojice diel, ktoré Aubrey Plaza produkovala sa dostal do asi najširšieho povedomia a najlepšie dokázal kapitalizovať na svojich pozitívnych ohlasoch.

Záver

Cieľom mojej práce bolo analyzovať mieru efektu, ktorú mal type-casting na kariéru a vývoj hviezdneho obrazu Aubrey Plaza. Na jej začiatku som si stanovil výskumnú otázku, v ktorej som polemizoval nad tým, ako výrazne ju tento fenomén ovplyvnil a akú úlohu v tomto procese zohrávala ona samotná. Na základe herečkiným vyjadrení v súvislosti k danej téme, som už pri pokladaní otázky rátal s tým, že type-casting bol v jej kariére jednoznačne prítomný. Podstatné bolo pre mňa zistiť v akom rozsahu a akým spôsobom jej obraz utváral. Analytická časť práce rozdelená na rozbor kariéry, hviezdneho obrazu a analýzu postáv našla odpovede na problémy, ktoré v úvode výskumná otázka predostrela. Zistenia, ku ktorým som dospel, predkladám v nasledujúcich troch odsekoch.

Jednou z najzásadnejších vecí bolo pre mňa zodpovedať, či obsadzovanie do podobných typov úloh predstavuje čisto negatívny faktor, ktorý hercov obmedzuje a znemožňuje im výraznejšie sa kreatívne prejaviť. Alebo naopak, či so sebou vie priniesť i kladné stránky, o ktorých sa veľmi nehovorí. Veľmi prekvapivé bolo pre mňa odhalenie, že herečka vie z type-castingu benefitovať, a to v prípade, keď je obsadzovaná do úloh, ktoré využívajú jej ikonický suchý humor a originálnu personu. Tie sú silne založené na nostalgii a na predošlej skúsenosti divákov, ktorí si hviezdu asociujú s jej jedinečným imidžom a unikátnym spôsobom vystupovania. Komedialne ladené role preto v jej prípade pre produkčné spoločnosti neznamenujú výrazné riziko, pretože vedia, čo od nich očakávať. Z môjho pohľadu by táto skutočnosť mohla mať negatívny efekt v prípade, keby toto boli jediné typy postáv, ktoré je Plaza schopná získať. Analytická časť ale ukázala, že takýto problém v jej prípade teraz už nehrozí, pretože tým, ako sa približujeme k súčasnosti, narastá rôznorodosť úloh aj žánrov, v ktorých sa objavuje. Ona sama naznačuje, že type-casting možno prvotne považovala za výraznú komplikáciu, ale momentálne už v ňom vidí príležitosť ľuďom dokázať, že je schopná stvárniť široké spektrum úloh.

Analytická časť ďalej preukázala, že prvotný limitujúci efekt type-castingu ju motivoval k úspešnému pretvoreniu svojho obrazu z komediálnej herečky na všestrannú. K nemu dospela na základe učinenia zásadných rozhodnutí, z ktorých najvýznamnejšie bolo rozšíriť svoju pôsobnosť o pozíciu producentky. A keďže si zvolila za cieľ produkovať nízkorozpočtové nezávislé projekty, bola schopná sa vyhnúť viacerým možným komplikáciám. Tie napríklad zosobňujú veľké produkčné spoločnosti a štúdiá, ktoré by na základe ich znalosti s typom ňou stváraných úloh pravdepodobne neinklinovali

k rozhodnutiu obsadiť ju do čisto dramatických projektov. Tým, že sa stala producentkou mohla predovšetkým rozhodovať o hereckom obsadení filmu a zamerať sa na to, aby jej postavy aj samotné diela dostali to správne zaobchádzanie. Okrem toho, že sa zmenu svojho imidžu rozhodla uskutočniť v nezávislom filmovom sektore, zároveň využila to, že bola dlhodobo zavedenou osobnosťou v prostredí seriálov a televízie a svoj imidž dokázala rovnako efektívne pretvoriť i v tomto médiu. Navyše práve v enviromente televízie a streamovacích služieb sa jej podarilo zaobstarat' originálne dramatické role v seriáloch a mini sériách, ktoré sa ukázali ako populárne a slávili signifikantný úspech po celom svete.

Záverečná analýza trojice postáv ukázala, ako sa s každou ďalšou úlohou tohto typu kladným spôsobom posúval aj naratív o Plaza ako o dramatickej herečke. Film *Ingrid goes West* potvrdil, že diváci i kritici sú priaznivo naklonení vidieť ju aj v inej ako komediálnej polohe. Zároveň sa ukázalo, že vie svojím projektom zaistiť veľmi vítanú a potrebnú prestíž, ktorá je často u diel menšieho typu kľúčová. To znamenalo, že už spomínaná dramédia a následne i *Black Bear* a *Emily the Criminal* mali aj jej zásluhou zabezpečenú premiéru na jednom z najprestížnejších svetových filmových festivalov Sundace. Vďaka tomu, že na ňom debutovali, okamžite nadobudli na atraktivite a distribučné práva na ne boli čoskoro odkúpené spoločnosťami ako Neon, Momentum Pictures, Vertical Entertainment a Roadside Attractions. Všetky sú už zavedenými korporáciami, ktoré sa špecializujú na distribúciu filmov, z ktorých mnohé doviedli až k získaniu najvýznamnejších ocenení ako Academy Awards a Golden Globes. *Ingrid goes West*, *Black Bear* aj *Emily the Criminal* po neskoršom uvedení do kín alebo do online distribúcie obdržali značne pozitívne ohlasy a podarilo sa im nadobudnúť viacero filmových cien. Renomé týchto diel Aubrey Plaza okrem iného nasmerovalo k statusu prestížnej hviezdy.

V súčasnosti preto zažíva pravdepodobne najväčšiu popularitu v celkovom priebehu svojej kariéry. Magazín Time ju zaradil do rebríčka stovky najvplyvnejších osobností roku 2023,¹⁵⁵ zároveň bola v tom istom období pozvaná ako hosť na jeden z najslávnejších eventov sveta šoubiznisu Met Gala, ktorý je každoročne považovaný za vrcholnú módnu udalosť. Za stvárnenie právničky Harper Spiller v druhej sérii seriálu *The White Lotus* bola nominovaná na Zlatý Glóbus. K tomu všetkému diváci s horlivosťou očakávajú jej nadchádzajúce „mega“

¹⁵⁵ POEHLER, Amy. „The 100 Most Influential People of 2023: Aubrey Plaza.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 13.4. 2023 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z: <https://time.com/collection/100-most-influential-people-2023/6268723/aubrey-plaza/>

projekty: *Megalopolis* – sci-fi s rozpočtom viac ako sto miliónov dolárov a spinoff minisérie *WandaVision* (celosvetového hitu od štúdia Marvel) – s názvom *Agatha: Coven of Chaos*.

Zoznam prameňov a literatúry:

Literatúra:

1. DYER, Richard, Stars. New ed. London: British Film Institute, 1998. ISBN 08-517-0643-6.
2. KING, Geoff. A companion to American indie film. Malden: Wiley-Blackwell, 2017. ISBN: 9781118758014.
3. MCDONALD, Paul. Hollywood Stardom. Malden: Wiley-Blackwell, 2013. ISBN: 978-1-4051-7983-6.
4. MCDONALD, Paul. George Clooney. May 2, 2019 by British Film Institute. ISBN: 9781844574940.
5. WOJCIK, Pamela Robertson. "Typecasting." *Criticism*, vol. 45, no. 2, 2003, str. 223–49. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/23126345>.

Pramene:

1. American Film Institute. „John Patton Ford on Making EMILY THE CRIMINAL.“ *You Tube* (online). 2.11. 2022 (vid. 21.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Ve36bqyU2n4>.
2. BERGESON, Samantha. „Aubrey Plaza Used to Be ‘Bitter’ About Typecasting — Now, It Fuels Her Post-‘Parks and Rec’ Career.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 15.8. 2022 (vid. 30. 12. 2022). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2022/08/aubrey-plaza-parks-and-recreation-typecasting-emily-the-criminal-1234751349/>.
3. BERMAN, Eliza. „Aubrey Plaza's Status Update.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 10.8. 2017 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://time.com/4895006/aubrey-plazas-status-update/>.
4. *Black Bear* (Čierny medveď) – [film]. Réžia: Lawrence Michael LEVINE. USA. Momentum Pictures, 2020.
5. BLYTHE, Finn. „How Aubrey Plaza Went From a Fan of Independent Film to a Star.“ *AnOther Magazine* (online). AnOther Publishing Ltd. 23. 4. 2021 (vid. 29.3. 2023). Dostupné z: <https://www.anothermag.com/design-living/13281/how-aubrey-plaza-went-from-a-fan-of-independent-film-to-a-star>.

6. COLLINSON, Gary. „UK poster and trailer for Black Bear starring Aubrey Plaza, Christopher Abbott and Sarah Gadon.“ *Flickering Myth* (online). Collinson Media Limited. 26.2. 2021 (vid. 25.5. 2023). Dostupné z:
<https://www.flickeringmyth.com/2021/02/uk-poster-and-trailer-for-black-bear-starring-aubrey-plaza-christopher-abbott-and-sarah-gadon/>
7. Conan O’Brien Needs a Friend. „How Aubrey Plaza Landed A Role On Parks and Recreation.“ *YouTube* (online). 15. 8. 2022 (vid. 22.11. 2022). Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=vhAmEXkwrC4>.
8. CRUMP, Andrew. „The Reinvention of Aubrey Plaza.“ *The New York Times* (online). The New York Times Company. 18.8. 2022 (vid. 20.2. 2023). Dostupné z:
<https://www.nytimes.com/2022/08/18/movies/aubrey-plaza-emily-the-criminal.html>.
9. DAW, Stephen. „How Aubrey Plaza Broke Out of the Box in 2017.“ *Entertainment Tonight* (online). CBS Studios Inc. 14.12. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z:
<https://www.etonline.com/scene-stealers-2017-aubrey-plaza-legion-92647>.
10. DEL TORO, Guillermo. „EMILY THE CRIMINAL.“ *Twitter* (online). 23. 8. 2022 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z:
<https://twitter.com/RealGDT/status/1562112260557811712>.
11. ELDRIDGE, Alison. „Aubrey Plaza.“ *Britannica* (online). Encyclopædia Britannica, Inc. Vid. 15.3. 2023. Dostupné z:
<https://www.britannica.com/biography/Aubrey-Plaza>.
12. *Emily the Criminal* – [film]. Réžia: John Patton FORD. USA. Vertical Entertainment, Roadside Attractions, 2022.
13. FOGGATT, Tyler. „Aubrey Plaza in Real Life.“ *The New Yorker* (online). Condé Nast Publications, Inc. 17.2. 2023 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z:
<https://www.newyorker.com/culture/the-new-yorker-interview/aubrey-plaza-in-real-life>.
14. FREEMAN, Hadley. „Aubrey Plaza: I totally care what people think and I wish that I didn’t.“ *The Guardian* (online). Guardian News & Media Limited. 14.10. 2022 (vid. 15.3. 2023). Dostupné z:
<https://www.theguardian.com/film/2022/oct/14/aubrey-plaza-i-totally-care-what-people-think-and-i-wish-that-i-didnt>.

15. GRIERSON, Tim. „Don't tailor a role to me, says Aubrey Plaza. 'Just let me act.'“ *Los Angeles Times* (online). Los Angeles Times. 2.1. 2023 (vid. 28.5. 2023).
Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/awards/story/2023-01-02/emily-criminal-aubrey-plaza-actor-producer>.
16. GUGLIELMI, Jodi. „Aubrey Plaza Trolled Joe Biden on Twitter After Being Named Delaware's Most Famous Person.“ *People* (online). Dotdash Meredith. 3.5. 2018 (vid. 1.1. 2023). Dostupné z: <https://people.com/movies/aubrey-plaza-beat-joe-biden-as-delawares-most-famous-person/>.
17. HARTL, John. „About Alex.“ *Seattle Times*. Rotten Tomatoes (online). 7.8. 2014 (vid. 20.3. 2023). https://www.rottentomatoes.com/m/about_alex/reviews.
18. HARWOOD, Erika. „Aubrey Plaza and Elizabeth Olsen Wore the Same Dress to Their Premiere, on Purpose The best publicity stunts have you wearing Marc Jacobs.“ *Vanity Fair* (online). Condé Nast. 28.7. 2017 (vid. 20.5. 2023). Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/style/2017/07/aubrey-plaza-elizabeth-olsen-ingrid-goes-west-premiere>.
19. HCMovieReviews. „Ingrid Goes West.“ *HCMovieReviews* (online). 22.11. 2017 (vid. 20.5. 2023). Dostupné z: <https://hcmoviereviews.wordpress.com/2017/11/22/ingrid-goes-west/>
20. IMDb. „Aubrey Plaza.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref_=tt_mv.
21. IMDd. „Aubrey Plaza – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/awards/?ref_=nm_awd.
22. IMDb. „Aubrey Plaza – Credits.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref_=tt_mv.
23. IMDb. „Aubrey Plaza – Producer.“ *International movie database* (online). Vid. 19.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/name/nm2201555/?ref_=tt_mv.
24. IMDd. „Black Bear – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt9601220/awards/?ref_=tt_awd.
25. IMDb. „Dirty Grandpa – Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref_=ttfc_q1_4.

26. IMDb. „Emily the Criminal – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt15255876/awards/?ref=tt_awd.
27. IMDb. „Emily the Criminal – Poster.“ *IMDb* (online). Vid. 28.5. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt15255876/mediaviewer/rm2314734081/?ref=tt_ov_i
28. IMDb. „Ingrid goes West – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt5962210/awards/?ref=tt_awd.
29. IMDb. „Legion – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt5114356/awards/?ref=tt_awd.
30. IMDb. „Megalopolis.“ *International movie database* (online). Vid. 23.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt10128846/?ref=nm_film_unrel_3_act.
31. IMDb. „Mike and Dave Need Wedding Dates – Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref=ttfc_q1_4.
32. IMDb. „Olga Dies Dreaming.“ *International movie database* (online). Vid. 23.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt14555020/?ref=nm_film_unrel_4_act.
33. IMDb. „Playing It Cool – Company credits.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2139555/companycredits/?ref=ttfc_q1_4.
34. IMDb. „The White Lotus – Awards.“ *International movie database* (online). Vid. 30.3. 2023. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt13406094/awards/?ref=tt_awd.
35. IMDb. „Watch Aubrey Plaza Work Hard to Avoid 'Black Bear' Spoilers.“ *You Tube* (online). 25.1. 2020 (vid. 20.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=T2LSh5N8ank>.
36. *Ingrid Goes West* (Ingrid mieri na západ) – [film]. Réžia: Matt SPICER. USA. Neon, 2017.
37. LASALLE, Mick. „‘Ingrid Goes West’ a perfect fit to showcase Aubrey Plaza’s talents.“ *SFGATE (The San Francisco Chronicle)* (online). Hearst Communications, Inc. 17.8. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z:

- <https://www.sfgate.com/movies/article/Ingrid-Goes-West-a-perfect-fit-to-showcase-11820484.php>.
38. Linktree. „Evil Hag Productions.“ *Linktree* (online). Vid. 31.3. 2023. Dostupné z: <https://linktr.ee/EvilHagProductions>.
39. MALLIKARJUNA, Krutika. „In 2017, Aubrey Plaza Redefined the Supervillain.“ *TV Guide* (online). TV GUIDE, A FANDOM COMPANY Dec. 23.12. 2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.tvguide.com/news/features/legion-aubrey-plaza-lenny-supervillain/>.
40. MANCUSO, Vinnie. „Don’t Tell Aubrey Plaza That All of Her Characters Are the Same.“ *Backstage* (online). Backstage. 29.12. 2022 (vid 15.3. 2023). Dostupné z: <https://www.backstage.com/magazine/article/aubrey-plaza-interview-deadpan-75828/>.
41. Marvel. „Agatha: Coven of Chaos.“ *Marvel studios* (online). Vid. 23.3.2023. Dostupné z: <https://www.marvel.com/tv-shows/agatha/1>.
42. MINTZER, Jordan. „‘Ned Rifle’: Toronto Review.“ *The Hollywood Reporter* (online). PME Holdings, LLC. 8.9. 2014 (vid. 20.3.2023). Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/ned-rifle-toronto-review-731005/>.
43. Neon. „INGRID GOES WEST [Official Redband Teaser] – August 2017://NEON.“ *YouTube* (online). 3.4. 2017 (vid. 24.4. 2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FbvoNz387K0>
44. OBAMA, Barack. „Barack Obama's favourite films of 2022.“ *Twitter* (online). 23. 12. 2022 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z: <https://twitter.com/BarackObama/status/1606356531385143297>.
45. O’CONNOR, Shannon. „Aubrey Plaza Quietly Became One of Today’s Best Actors.“ *The Daily Beast* (online). The Daily Beast Company LLC. 17.8. 2022 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://www.thedailybeast.com/obsessed/simon-rex-americana-interview-its-time-to-take-the-star-seriously?ref=scroll>.
46. O’CONNOR, Shannon. „Ingrid goes West.“ *The Daily Beast*. Rotten Tomatoes (online). 28.2. 2023 (vid. 20.5.2023). Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/ingrid_goes_west/reviews?intcmp=rt-scorecard_tomatometer-reviews.

47. ORDOÑA, Michael. „Aubrey Plaza digs deep on ‘Black Bear,’ a complicated blending, shifting of narratives.“ *Los Angeles Times* (online). Los Angeles Times. 27.1. 2021 (vid. 24.5. 2023). Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/awards/story/2021-01-27/aubrey-plaza-digs-deep-on-black-bear-a-complicated-blending-shifting-of-narratives>.
48. POEHLER, Amy. „The 100 Most Influential People of 2023: Aubrey Plaza.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 13.4. 2023 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z: <https://time.com/collection/100-most-influential-people-2023/6268723/aubrey-plaza/>
49. POLS, Mary. „Safety Not Guaranteed But Satisfaction Highly Likely.“ *The Time Magazine* (online). TIME USA, LLC. 7.6. 2012 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z: <https://entertainment.time.com/2012/06/07/safety-not-guaranteed-but-satisfaction-highly-likely/>.
50. POND, Steve. „‘Ingrid Goes West’ Sundance Review: Aubrey Plaza Is a Social-Media Stalker to Relish.“ *The Wrap* (online). TheWrap. 21.1. 2017 (vid. 23.4. 2023). Dostupné z: <https://www.thewrap.com/ingrid-goes-west-sundance-review-aubrey-plaza/>.
51. RIFE, Katie. „Black Bear’s Aubrey Plaza breaks down one of the best performances of the year—her own.“ *The A.V. Club* (online). G/O Media. 8.12. 2020 (vid. 25. 5. 2023). Dostupné z: <https://www.avclub.com/black-bear-s-aubrey-plaza-breaks-down-one-of-the-best-p-1845821704>.
52. Rotten Tomatoes. „Black Bear – movie info.“ *Rotten tomatoes* (online). Vid. 20.4. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/black_bear.
53. Rotten Tomatoes. „Ingrid goes West.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid. 29.3. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/ingrid_goes_west.
54. Rotten Tomatoes. „Legion.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid. 29.3. 2023. Dostupné z: <https://www.rottentomatoes.com/tv/legion>.
55. Rotten Tomatoes. „Parks and Recreation.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid. 29.3. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/tv/parks_and_recreation.
56. Rotten Tomatoes. „The White Lotus - Season 2.“ *Rotten Tomatoes* (online). Vid. 29.3. 2023. Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/tv/the_white_lotus/s02.

57. SAG-AFTRA Foundation Conversations. „Aubrey Plaza and Theo Rossi discuss EMILY THE CRIMINAL.“ *YouTube* (online). 15.8. 2022 (vid. 22.3. 2023).
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CxtnukNCBZQ>.
58. The Off Camera show. „Aubrey Plaza Is the Worst Talk Show Guest Ever.“
YouTube (online). 12.8. 2016 (vid. 20.3. 2023). Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=peaFiCtpqyY>.
59. The Off Camera show. „Aubrey Plaza was Typecast as Grumpy Cat.“ *YouTube*
(online). 3.3. 2021 (vid. 20.2. 2022). Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=PE-jQ22jLx4>.
60. The Upcoming. „Aubrey Plaza & John Patton Ford on Emily the Criminal, real
social issues, Theo Rossi, ex-con stigma.“ *YouTube* (online). 25.10. 2022 (vid. 21.4.
2023). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZqlCkV7X328>.
61. TRAVERS, Ben. „‘Legion’ Review: Noah Hawley Crafts the Most Intricate,
Intimate Superhero Story To Date.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 6.2.
2017 (vid. 22.3. 2023). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2017/02/legion-review-noah-hawley-x-men-tv-show-1201778227/>.
62. Variery. „Elizabeth Olsen, Aubrey Plaza & O'Shea Jackson Jr. on Social Media
Satire 'Ingrid Goes West'.“ *YouTube* (online). 3.2. 2017 (vid. 19.4. 2022). Dostupné
z: <https://www.youtube.com/watch?v=P43w1oLpdAA>.
63. WINFREY, Graham. „‘Ingrid Goes West’: How a First-Time Filmmaker Cracked
the Sundance Code.“ *Indie Wire* (online). Penske Media Corp. 22.1. 2017 (vid. 25.4.
2023). Dostupné z: <https://www.indiewire.com/2017/01/ingrid-goes-west-aubrey-plaza-elizabeth-olsen-matt-spicer-sundance-film-festival-1201771933/>.
64. WRIGHT, Edgar. „40 movies which I saw in the last year that I enjoyed or was
impressed by...“ *Instagram* (online). 28.2. 2023 (vid. 27.5. 2023). Dostupné z:
https://www.instagram.com/p/CpNDW9gruTU/?img_index=2.
65. YAMATO, Jen. „Ingrid goes West.“ *Los Angeles Times* (online). Rotten Tomatoes.
10.8. 2017 (vid. 20.5. 2023). Dostupné z:
https://www.rottentomatoes.com/m/ingrid_goes_west/reviews?type=top_critics.

Zoznam obrázkov:

Obrázok 1	Screenshot z filmu <i>Mike and Dave Need Wedding Dates</i> (00:35:44).....	33
Obrázok 2	Screenshot z filmu <i>Dirty Grandpa</i> (01:33:20)	33
Obrázok 3	Screenshot z teaseru k <i>Ingrid Goes West</i> (00:00:36)	34
Obrázok 4	Screenshot z teaseru k <i>Ingrid Goes West</i> (00:00:16)	34
Obrázok 5	Screenshot z filmu <i>Ingrid Goes West</i> (00:10:08).....	35
Obrázok 6	Screenshot z filmu <i>Ingrid Goes West</i> (00:21:14).....	35
Obrázok 7	Séria screenshotov z filmu <i>Ingrid Goes West</i>	35
Obrázok 8	Aubrey Plaza a Elizabeth Olsen na premiére filmu <i>Ingrid Goes West</i>	38
Obrázok 9	Plagát k filmu <i>Ingrid Goes West</i>	39
Obrázok 10	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:06:44)	42
Obrázok 11	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:53:50)	42
Obrázok 12	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:21:47)	42
Obrázok 13	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (01:07:57)	42
Obrázok 14	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (01:08:59)	42
Obrázok 15	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:22:52)	42
Obrázok 16	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:35:35)	46
Obrázok 17	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (01:34:17)	46
Obrázok 18	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (00:38:48)	46
Obrázok 19	Screenshot z filmu <i>Black Bear</i> (01:37:14)	46
Obrázok 20	Plagát k filmu <i>Black Bear</i>	47
Obrázok 21	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:00:20)	49
Obrázok 22	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (01:26:43)	49
Obrázok 23	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:27:37)	50
Obrázok 24	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:29:12)	50
Obrázok 25	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:29:39)	50
Obrázok 26	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:29:40)	50
Obrázok 27	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:50:02)	51
Obrázok 28	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:51:33)	51
Obrázok 29	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:51:43)	51
Obrázok 30	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (00:51:52)	51
Obrázok 31	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (01:19:23)	51
Obrázok 32	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (01:22:30)	51
Obrázok 33	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (01:22:47)	52
Obrázok 34	Screenshot z filmu <i>Emily the Criminal</i> (01:23:21)	52
Obrázok 35	Plagát k filmu <i>Emily the Criminal</i>	55

Prílohy:

Zoznam citovaných filmov a seriálov:

1. *1923* (Tvorca: Taylor Sheridan, USA, 2022-23).
2. *30 Rock* (Tvorca: Tina Fey, USA, 2006–13).
3. *About Alex* (Víkend s Alexem, Réžia: Jesse Zwick, USA, 2014).
4. *An Evening with Beverly Luff Linn* (Réžia: Jim Hosking, USA, 2018).
5. *Best Sellers* (Bestsellery, Réžia: Lina Roessler, Kanada, USA, 2021).
6. *Big Little Lies* (Veľké malé klamstvá, Tvorca: David E. Kelley, USA, 2017-19).
7. *Black Bear* (Čierny medveď, Réžia: Lawrence Michael Levine, USA, 2020).
8. *Dirty Grandpa* (Dedo je lotor, Réžia: Dan Mazer, USA, 2016).
9. *Emily the Criminal* (Réžia: John Patton Ford, USA, 2022).
10. *Funny People* (Komici, Réžia: Judd Apatow, USA, 2009).
11. *Happiest Season* (Šťastné a veselé, Réžia: Clea DuVall, USA, 2020).
12. *Child's Play* (Detská hra, Réžia: Lars Klevberg, USA, 2019).
13. *Ingrid Goes West* (Ingrid mieri na západ, Réžia: Matt Spicer, USA, 2017).
14. *Legion* (Tvorca: Noah Hawley, USA, 2017-19).
15. *Life After Beth* (Réžia: Jeff Baena, USA, 2014).
16. *Little Demon* (Malá d'áblice, Tvorca: Kieran Valla, Darcy Fowler, Seth Kirschner, USA, 2022).
17. *Mike and Dave Need Wedding Dates* (Mike a Dave zhánajú baby, Réžia: Jake Szymanski, USA, 2016).
18. *Mrs. America*, (Tvorca: Dahvi Waller, USA, 2020).
19. *Mystery Team* (Réžia: Dan Eckman, USA, 2009).
20. *Ned Rifle* (Réžia: Hal Hartley, USA, 2014).
21. *Operation Fortune: Ruse de guerre* (Fortunova hra, Réžia: Guy Ritchie, Veľká Británia, USA, Čína, Indonézia, Turecko, 2023).
22. *Parks and Recreation* (Odbor mestskej zelene, Tvorca: Greg Daniels, Michael Schur, USA, 2009-2015).
23. *Peaky Blinders* (Gangy z Birminghamu, Tvorca: Steven Knight, Veľká Británia 2013-22).
24. *Playing It Cool* (Chcem ťa, chceš ma?, Réžia: Justin Reardon, USA, 2014).

25. *Safety Not Guaranteed* (Vlastná zbraň podmienkou, Réžia: Colin Trevorrow, USA 2012).
26. *Scott Pilgrim vs. the World* (Scott Pilgrim proti celému svetu, Réžia: Edgar Wright, USA, Veľká Británia, Kanada, Japonsko, 2010).
27. *Shrinking* (Terapie pravdou, Tvorca: Bill Lawrence, Brett Goldstein, Jason Segel, USA, 2023).
28. *Stateless* (Bez štátní príslušnosti, Tvorca: Tony Ayres, Cate Blanchett, Elise McCredie, Austrália, 2020).
29. *Taboo* (Tvorca: Chips Hardy, Tom Hardy, Steven Knight, Veľká Británia, 2017).
30. *The Undoing* (Mélas to vedieť, Tvorca: David E. Kelley, USA, 2020).
31. *The To Do List* (Ako na to, Réžia: Maggie Carey, USA, 2013).
32. *White Lotus Lotus* (Biely lotos, Tvorca: Mike White, USA, 2021-22).

NÁZOV:

Hviezda, ktorá nehrá podľa pravidiel: Aubrey Plaza a problematika type-castingu

AUTOR:

Šimon Michalka

KATEDRA:

Katedra divadelných a filmových štúdií

VEDÚCI PRÁCE:

Mgr. Milan Hain, Ph.D.

ABSTRAKT:

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je rozobrať komplexný vzťah herečky Aubrey Plaza k problematike type-castingu a odsledovať, aký efekt mal daný jav na jej kariéru. Aby bola tématika spracovaná čo najkomplexnejšie, jej analýza čerpá z prístupov viacerých filmových teoretikov a teoretičiek, ktorí sa venujú témam spojeným s otázkou súčasnej hviezdnosti. Dôležité zistenie, ktoré práca priniesla bolo, že pojem type-casting, ktorý je často spájaný s výhradne negatívnymi konotáciami, nemusí mať na kariéru len záporný efekt. Hercom dokáže napríklad zabezpečiť relatívnu pracovnú stabilitu v podobe prísunu typovo podobných úloh. Jeho efekt na imidž hviezdny je vo všeobecnosti veľmi individuálny. Následný rozbor vývoja hviezdneho obrazu Aubrey Plaza odhalil, že v jej prípade pôsobil najviac ako motivujúci prvok. Prvotné škatuľkovanie do konkrétneho typu úloh v nej následne podnietilo snahu svojpomocne pretvoriť svoj herecký imidž z komediálnej herečky na všestrannú, ktorá stvárňuje rôznorodé typy postáv. Tento prerod je v práci ilustrovaný na trojici filmových rolí, ktoré sú analyzované s využitím prístupu Richarda Dyera a mimofilmového diskurzu.

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

Aubrey Plaza, type-casting, hviezdnosť, hviezdny obraz, star studies

TITLE:

The star that doesn't play by the rules: Aubrey Plaza and the issue of type-casting

AUTHOR:

Šimon Michalka

DEPARTMENT:

Department of Theater and Film Studies

SUPERVISOR:

Mgr. Milan Hain, Ph.D.

ABSTRACT:

The main goal of this bachelor thesis is to analyse the complex relationship of actress Aubrey Plaza to the issue of type-casting and to trace, what effect the phenomenon had on her career. The topic is examined, by using the approaches of a number of film theorists, who have addressed themes related to the issue of contemporary stardom. An important observation the thesis provided was that the notion of type-casting, which is often associated with exclusively negative connotations, does not necessarily have to have an adverse effect on someone's career. It can also provide actors with relative job stability in the form of a supply of type-casting-like roles. Generally speaking, its effect on a star's image is very individual. The analysis was based upon the development of Aubrey Plaza's star image, and found out that in her case type-casting can be seen as a motivating element. The initial pigeonholing into a particular type of roles subsequently fuelled in her an effort to self-consciously reshape her acting image from a comedic actress to a versatile one, able to portray a diverse range of character types. This transformation is illustrated through a trio of film roles, which are analysed by using Richard Dyer's approach and extra-film discourse.

KEYWORDS:

Aubrey Plaza, type-casting, stardom, star image, star studies